

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Ústav pedagogiky a sociálních studií

Bakalářská práce

Klára Staňková

Dobrovolnictví jako společenský fenomén: z pohledu
koordinátorů dobrovolníků

Olomouc 2018

vedoucí práce: PaedDr. Alena Jůvová, Ph.D.

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval/a samostatně a že jsem použil/a jen uvedených pramenů a literatury.

V Olomouci dne

Klára Staňková

Poděkování

Děkuji PaedDr. Aleně Jůvové, Ph.D. za její podněty a rady, které mi jako vedoucí mé bakalářské práce poskytovala při jejím zpracování. Moje poděkování patří koordinátorům dobrovolníků, kteří se ochotně zapojili do mého výzkumu a poskytli mi svůj drahocenný čas. Na závěr děkuji svým blízkým, kteří mi po celou dobu studia byli oporou.

Obsah

Úvod.....	1
1 Dobrovolnictví	2
1.1 Vymezení dobrovolnictví ze zákona	2
1.2 Definice základních pojmů.....	2
1.3 Druhy a formy dobrovolnictví.....	5
1.4 Význam dobrovolnictví	8
1.5 Motivace k dobrovolnictví	9
1.6 Bariéry rozvoje dobrovolnictví, propagace dobrovolnictví	10
2 Dobrovolnická centra a organizace	12
2.1 Centrum pro rodiny s dvojčaty a víceročty	12
2.2 Dobrovolnické centrum Fakultní nemocnice Olomouc	14
2.3 Dobrovolnická organizace Maltéžská pomoc, o. p. s.....	15
3 Koordinátor dobrovolníků.....	19
3.1 Získávání dobrovolníků.....	19
3.2 Výběr dobrovolníků	20
3.3 Reflexe a supervize činnosti dobrovolníků	20
4 Výzkumná část	22
4.1 Výzkumná metoda.....	22
4.2 Cíl výzkumu	23
4.3 Výzkumný vzorek	23
4.4 Analýza polostrukturovaných rozhovorů	25
4.5 Diskuze	30
Závěr	32
Seznam použitých zdrojů	33
Seznam zkratk	37
Seznam příloh.....	38

Úvod

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřila na oblast dobrovolnictví, konkrétně ve studentském městě Olomouci. Moje motivace k výběru tématu byla podmíněna faktem, že jsem již dva roky aktivním členem dobrovolnického centra pro rodiny s dvojčaty a víceročaty.

Teoretická část mé práce je rozdělena do tří kapitol. V první kapitole uvádím základní pojmy, týkající se dobrovolnictví, například motivaci k dobrovolnictví, jeho druhy a formy. Ve druhé kapitole popisují tři vybraná dobrovolnická centra v Olomouci. Jsou to Centrum pro rodiny s dvojčaty a víceročaty, Dobrovolnické centrum Fakultní nemocnice Olomouc a Maltézská pomoc. Proč jsem zvolila právě tyto tři centra? Jak už jsem podotkla výše, jsem aktivním členem Centra pro rodiny s dvojčaty a víceročaty. Centrum Fakultní nemocnice Olomouc jsem zvolila na doporučení dobrovolníků, kteří s centrem spolupracují. Maltézskou pomoc jsem zvolila ze dvou důvodů. Prvním je rozmanitost programů a služeb a druhým důvodem je přátelský a vstřícný přístup vedení organizace. Ve třetí kapitole teoretické části práce uvádím pojmy, na které navazuje empirická část práce. Je to koordinátor dobrovolníků a jeho činnost v dobrovolnickém centru.

Hlavním cílem výzkumu je vysvětlit fenomén dobrovolnictví z pohledu koordinátorů dobrovolníků ve třech vybraných dobrovolnických centrech a organizacích v Olomouci. Dílčím cílem výzkumu je získat odpovědi na otázky, týkající se počtu dobrovolníků, distribuce dobrovolných programů, definovat základní kritéria pro vstup do konkrétního dobrovolnického centra atd. To vše z pohledu koordinátorů dobrovolníků, kteří denně pracují nejen s dobrovolníky, ale i s veřejností, klienty a sponzory. Jsou spokojeni s počty dobrovolníků? Jak pracují na tom, aby získali nové dobrovolníky a udrželi si ty stávající? To jsou jen některé z otázek, na které jsem ve svém výzkumu hledala odpovědi. V návaznosti na teoretickou část práce jsem jako respondenty zvolila koordinátory dobrovolníků ve výše zmíněných organizacích a centrech.

1 Dobrovolnictví

Tato kapitola je věnována dobrovolnictví obecně. Cílem je seznámit čtenáře se základními pojmy jako jsou dobrovolnictví, dobrovolník, dobročinnost, dárcovství, dobrovolnická služba, dobrovolnická organizace, dobrovolnické centrum, klient a další. Dále v kapitole čtenáři přiblížím druhy a formy dobrovolnictví, motivace a užitečnost dobrovolníků a v neposlední řadě se budu věnovat tomu, kdo je klientem dobrovolné činnosti.

1.1 Vymezení dobrovolnictví ze zákona

Dobrovolnictví vymezuje zákon č. 86/2014 Sb. o dobrovolnické službě, který upravuje a doplňuje zákon č. 198/2002 Sb. V zákoně č. 198/2002 Sb. jsou definovány pojmy dobrovolnictví, dobrovolník, dobrovolná služba, vysílající a přijímající organizace atd. Jedná se o první právní předpis, který upravuje statut dobrovolníka v České republice. Zákon č. 86/2014 Sb. si neklade za cíl upravit celou oblast dobrovolnictví, ale pouze jeho část, tedy dobrovolnickou službu a její podporu ze strany státu. Cílem zákona je co nejpřesněji vymezit základní náležitosti podpory dobrovolnické služby. Tímto zákonem vymezená dobrovolnická služba se liší hlavně vztahem mezi vysílající organizací a dobrovolníkem (Šormová, L., Klégrová, A., 2006, s. 16), (Frič, P., a kol., 2010, s. 245).

1.2 Definice základních pojmů

Dobrovolnictví – neexistuje shoda na jednotné definici dobrovolnictví. První definice ve Všeobecné deklaraci o dobrovolnictví zní takto: „Dobrovolnictví je základním stavebním prvkem občanské společnosti. Uskutečňuje nejvznešenější aspirace lidstva – touhu po míru, svobodě, příležitostech, bezpečí a spravedlnosti pro všechny“ (Všeobecná deklarace o dobrovolnictví, 2001).

Druhý příklad dle Tošnera, který rozděluje dobrovolnictví na tři typy. Prvním typem dobrovolné činnosti je dobrovolnictví vzájemně prospěšné, které je typické v rámci obce, sportovního klubu, kulturního spolku, fary apod. Druhým typem je občanská výpomoc, někdy je užíván termín sousedská výpomoc. Tento typ je zaměřen převážně na rodinu a sousedy. Posledním typem je dle Tošnera dobrovolnictví veřejně prospěšné. Na tomto typu staví dobrovolnická centra a

neziskové organizace. Od občanské výpomoci se liší vymezením role dobrovolníka, kdy příjemce pomoci tedy klient se může na pomoc v dohodnutém rámci spolehnout (Tošner, J., Sozanská, O., 2002, s. 35–36).

Poslední definice je zaměřena konkrétně na formální dobrovolnictví. Dobrovolnictví je vědomá, svobodně zvolená činnost ve prospěch druhých, kterou občané poskytují bezplatně. Dobrovolník dává část svého času, energie a schopností ve prospěch činnosti, která je časově a obsahově vymezena (Doležalová, K., a kol., 2011, s. 10). Více o dobrovolnictví v dalších podkapitolách.

Dobrovolník – zákon č. 198/2002 Sb. definuje dobrovolníka jako fyzickou osobu starší 15 let, jedná-li se o výkon dobrovolnické služby na území České republiky, nebo starší 18 let, jde-li o výkon dobrovolnické služby v zahraničí, která se na základě svých vlastností, znalostí a dovedností, se svobodně rozhodně poskytovat dobrovolnickou službu (zákon č. 198/2002 Sb., §3).

Na definici dobrovolníka se na rozdíl od definice dobrovolnictví autoři ve svých publikacích shodují. Nejčastější definice zní: „...dobrovolník je člověk, který bez nároku na finanční odměnu poskytuje svůj čas, svoji energii, vědomosti a dovednosti ve prospěch ostatních lidí nebo společnosti“ (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 35).

Jak uvádí Rochester, existují čtyři důvody, proč se někteří lidé stávají dobrovolníky a někteří nikoli. Jsou to sociálně ekonomické faktory, individuální motivace, příležitost, přístup a vliv dějin nebo kultury. První důvod označuje fakt, že dobrovolnictví je spojeno s demografickými charakteristikami, značnou roli hrají faktory jako je věk, pohlaví, vzdělání a postavení ve společnosti. Individuální motivace je zjednodušeně založena na tom, že každý člověk má odlišný potenciál stát se dobrovolníkem. Příležitost a přístup k možnosti stát se dobrovolníkem je podmíněn lokalitou (město, vesnice), podnebím, politickou situací a dalšími faktory. Vliv dějin a kultury můžeme jasně vidět v naší společnosti, kterou poznamenala především doba, kdy v Československu vládla Komunistická strana. To je také důvod, proč Česká republika ve srovnání s jinými evropskými státy (Rakousko, Anglie, Německo, Švýcarsko,...) v oblasti dobrovolnictví značně zaostává (Rochester, C., 2006, s. 12 – 14), (Brož, M., Tošner, J., Kušková, H., 2012, s. 100).

K definicím pojmů dobrovolnictví a dobrovolník je třeba zmínit také další pojmy, které s dobrovolnictvím úzce souvisí, jsou to pojmy dobročinnost a dárcovství.

Dobročinnost (někdy je používán termín filantropie) považujeme za jednu z občanských ctností, která má své kořeny v křesťanské a židovské morálce. Můžeme ji rozdělit na dvě formy, a to dárcovství a již zmiňované dobrovolnictví. Dárcovství můžeme vysvětlit jako darování peněžitých nebo nepeněžitých darů, které jsou určeny přímo potřebným občanům nebo na veřejně prospěšné účely. Darování probíhá ve většině případů prostřednictvím sbírek, nadací a nadačních fondů (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 36 – 37).

Dobrovolnickou službu zákon definuje jako činnost, při které dobrovolník poskytuje pomoc nezaměstnaným, osobám sociálně slabým, zdravotně postiženým, seniorům, příslušníkům národnostních menšin, osobám po výkonu trestu odnětí svobody, osobám drogově závislým a pomoc při péči o děti a mládež ve volném čase. Další oblastí, kde dobrovolnická služba hraje aktivní roli je pomoc při přírodních, ekologických nebo humanitárních katastrofách, při ochraně, zlepšování životního prostředí a při péči o zachování kulturního dědictví (zákon č. 198/2002 Sb. §2).

Dobrovolnická organizace se zabývá organizací dobrovolné činnosti. Většinou fungují jako informační základny pro budoucí dobrovolníky a pro organizace, které dobrovolníky hledají. V literatuře užívají někteří autoři pojem nezisková organizace (www.dobrovolnik.cz).

Dobrovolnické centrum organizuje a řídí dobrovolnickou službu. Spolupracuje s organizacemi, které potřebují dobrovolníky. Pomáhá jim je najít, proškolit a koordinovat. Základním posláním dobrovolnických center je propagace a podpora myšlenky dobrovolnictví ve společnosti. Společným cílem dobrovolnického centra a organizace je zapojení co největšího počtu obyvatel do dobrovolnické činnosti. Převážná většina dobrovolnických center jsou nestátní neziskové organizace. Mohou působit ve spolupráci se zdravotnickými zařízeními (nemocnice, hospic, léčebna dlouhodobě nemocných, kojenecký ústav,...), nebo pod záštitou velkých organizací, jako je Charita nebo ADRA. Mezi činnosti dobrovolnického centra patří spolupráce s médii, obcemi, regionálními partnery

a státními orgány. Organizuje dobrovolnické programy, vyhledává dobrovolníky pro svou potřebu, nebo pro potřebu jiných organizací. Činnosti a dobrovolnické programy konkrétních dobrovolnických center v Olomouci, viz druhá kapitola (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 99 – 101), (<https://www.dobrovolnik.cz/jak-funguji-dobrovolnicka-centra>).

Klientem dobrovolnické služby může být kdokoliv. Každá organizace má jiné spektrum klientů. To znamená, že klientem může být dítě, dospělý, senior, handicapovaný člověk, člověk ve výkonu trestu nebo člověk v tíživé životní situaci.

1.3 Druhy a formy dobrovolnictví

Existuje více druhů dobrovolnictví, dělí se podle několika hledisek. Prvním hlediskem je čas. Z hlediska času tedy dělíme dobrovolnictví na:

- a) příležitostné či jednorázové (kampaně, sbírky, benefiční koncerty apod.)
- b) pravidelné krátkodobé – do tří měsíců
- c) pravidelné dlouhodobé – nad tři měsíce (Doležalová, K., a kol., 2011, s. 12).

Druhým hlediskem, podle kterého dobrovolnictví dělíme, je oblast společenského života, ve které dobrovolníci svou činnost vykonávají.

První oblastí je zdravotnictví a sociální oblast. S touto oblastí jsou dobrovolníci nejčastěji zmiňováni, klade se největší důraz na profesionalitu a přípravu dobrovolníka, protože na tom závisí nejenom spokojenost klienta, ale většinou i kvalita jeho života. Druhou samostatnou skupinou, která ale spadá pod sociální oblast, tvoří humanitární organizace, kde dobrovolníci pomáhají v krizových situacích, jako jsou živelné katastrofy a válečné konflikty. Patří sem například organizace ADRA, Člověk v tísni, nebo Červený kříž (Šormová, L., Klégrová, A., 2006, s. 9 – 10).

Také v oblasti životního prostředí můžeme najít organizace, které se věnují ochraně přírody a řešení ekologických problémů. Jsou to organizace Děti Země, Český svaz ochránců přírody, Hnutí Brontosaurus a další. S oblastí sportu je spojena spolková činnost, k nejznámějším spolkům patří Sokol, Klub Českých turistů atd. Kromě velkých organizací s celostátní působností, do oblasti sportu patří spolky sdružující sportovce a jejich fanoušky kolem malých sportovních klubů. Dobrovolníci se zde starají o údržbu majetku klubu nebo o přípravu dětí a mládeže.

Poslední neméně důležitou oblastí dobrovolnictví je kultura. Sem řadíme spolky zaměřující se na určité kulturní objekty. Jejich úkolem je starat se o jejich údržbu a připravovat akce, které přiblíží veřejnosti jejich historii (Šormová, L., Klégrová, A., 2006, s. 9 – 10), (Rochester, C., 2006, s. 14 – 16).

Dále můžeme dobrovolnictví dělit z hlediska historického vývoje, a to na evropský a americký model dobrovolnictví. Evropský model dobrovolnictví, také označován jako komunitní, je založen na spontánním setkávání dobrovolníků v přirozeném společenství, jako je církev, sportovní nebo dětská organizace. Vývojově mladší americký model je založen na práci s dobrovolníky prostřednictvím profesionálně vedených dobrovolnických center. V České republice se objevují oba modely. Evropský model převládá u humanitárních a charitativních organizací, protože zde jsou dobré mezilidské vztahy cílem a posláním organizace. Americký model se objevuje ve větších městech, kde má širší záběr a může propojovat potřeby dobrovolné pomoci s nabídkou občanů (Tošner, J., Sozanská, O., 2002, s. 38).

Posledním hlediskem, je role, kterou dobrovolnictví hraje v organizaci.

- 1) Na dobrovolnictví je přímo závislý chod organizace. Dobrovolníci se společně s malou skupinou profesionálů podílejí na naplňování hlavních cílů organizace. Bez účasti dobrovolníků by nebylo možné realizovat příležitostné akce, kterými se organizace prezentuje a naplňuje svoje poslání.
- 2) Dobrovolníci vykonávají činnosti spolu s profesionálními zaměstnanci. Dobrovolnická činnost není základem provozu organizace. Dobrovolníci zde vykonávají činnost, kterou by jinak museli vykonávat profesionální zaměstnanci, což vede ke snížení finančních prostředků organizace. Tento typ se objevuje nejčastěji u zdravotních a sociálních zařízení.
- 3) Činnost dobrovolníků není pro vlastní chod organizace nepostradatelná, ale pomáhá zkvalitňovat poskytované služby. Řadíme sem aktivity, jako jsou vycházky s klienty, výtvarné nebo jazykové kroužky a další volnočasové aktivity. V tomto typu dobrovolníci představují zvýšení kvality nebo doplnění služeb, ale organizace by bez nich mohla existovat (Tošner, J., Sozanská, O., 2002, s. 39 – 40).

Nejčastěji uváděnými formami (oblastmi) dobrovolnictví jsou dle Doležalové a kolektivu dobrovolnictví veřejně prospěšné, dobrovolnictví vzájemně prospěšné, dobrovolnická služba a dobrovolná občanská výpomoc.

1) O dobrovolnické aktivity bylo usilováno již po roce 1918, kdy byl založen samostatný Československý stát. Mnoho organizací bylo v té době podporováno přímo T. G. Masarykem. I samotné politické strany zakládaly dobrovolnické organizace, například komunistická strana Sovětského svazu. Ve 30. letech 20. století byla infrastruktura dobrovolnických organizací rozšířena na všech úrovních, od lokálních až po národní. Po roce 1948, kdy se k moci dostala komunistická strana, byla většina dobrovolnických organizací a center zabavena. Ty, které zůstaly, buď přestaly existovat úplně, nebo byly nuceny se přizpůsobit socialistickým idejím. Mnoho lidí bylo v této době nuceno účastnit se „dobrovolných“ projektů. V důsledku tohoto, začali lidé dobrovolnou činnost vnímat jako nucenou a ztratili zájem se do ní zapojovat (Brož, M., Tošner, J., Kušková, H., 2012, s. 100).

Po roce 1989 se nově objevuje dobrovolnictví veřejně prospěšné. Vychází z ochoty občanů podílet se svobodně na změnách ve společnosti. Na prvním místě, je potřeba být užitečný svému okolí. Nejčastěji tuto formu využívají neziskové organizace, protože chtějí získat dobrovolníky z řad veřejnosti. Do této formy spadají i organizace a centra, které Vám blíže přiblížím ve druhé kapitole (Doležalová, K., a kol., 2011, s. 10 – 12).

2) Dobrovolnictví vzájemně prospěšné je založeno na principu, kdy členové spolku nebo klubu vykonávají dobrovolnou činnost v zájmu realizace vlastních cílů. Jedná se především o sportovní, kulturní, dětské a mládežnické organizace.

3) Dobrovolnickou službu chápeme jako dobrovolný závazek se dlouhodobě věnovat dobrovolné pomoci mimo svoji zemi. V České republice se tato forma objevuje až po roce 1989, kdy do ČR přijela řada dobrovolníků ze Spojených států amerických a západoevropských zemí. Řadíme zde převážně organizace, které se věnují vysílání dobrovolníků do zahraničí (Musick, A., M., Wilson, J., 2008, s. 11 – 12), (Doležalová, K., a kol., 2011, s. 10 – 12).

4) Dobrovolná občanská výpomoc se vyznačuje znaky, jako jsou samozřejmost, spontánnost a neočekávané odměny. Lidé se necítí jako dobrovolníci a často

nechtějí být tímto slovem označováni. Tato forma je nejstarší z již zmiňovaných forem a je součástí jakékoli společnosti již od prvopočátku její existence (Musick, A., M., Wilson, J., 2008, s. 12), (Doležalová, K., a kol., 2011, s. 10 – 12).

1.4 Význam dobrovolnictví

Na význam dobrovolnictví můžeme pohlížet ze třech pohledů. Význam dobrovolnictví pro organizace, dobrovolníka a ekonomický význam. Na významu pro dobrovolníka se podílí dva hlavní důvody. Posilování sebevědomí a možnost uplatnit své schopnosti, které nemůže dobrovolník uplatnit ve svém zaměstnání. Mezi další důvody patří prohloubení kvalifikace, navázání nových vztahů (přátelství, partnerství), získání nových kontaktů a dovedností. Pro nezaměstnané dobrovolníky nebo dobrovolníky v důchodovém věku je to šance, jak udržovat sociální kontakt. Posledním a neméně důležitým důvodem je smysluplné vyplnění volného času (Hladká, M., 2008, s. 23), (Šormová, L., Klégrová, A., 2006, s. 13 – 14).

Pro organizace je dobrovolnictví významné v mnoha ohledech. Aby využití dobrovolníků v organizaci bylo efektivní, je nutné zvolit vhodné způsoby řízení a motivaci dobrovolníků. Spolupráce s dobrovolníky přináší organizaci několik přínosů a výhod. Mezi nejčastější výhody patří, že se dobrovolníci mohou věnovat tomu, co nestačí vykonávat placení zaměstnanci v rámci své pracovní náplně. Tím dobrovolníci zkvalitňují služby organizace. Typickým příkladem je dobrovolnictví v nemocnicích a domovech pro seniory, konkrétně v náplni práce zdravotních sester, jejichž pracovní náplň zahrnuje starat se o fyzický stav pacienta. Avšak psychický stav pacienta má v uzdravování velký význam. Zde je místo pro dobrovolníky, kteří pacienti vyslechnou a podpoří. Druhým přínosem může být fakt, že dobrovolníci přináší do organizace tzv. „nový vítr“, nové nápady, nový pohled na chod organizace. V neposlední řadě může dobrovolník přispět k propagaci organizace (Šormová, L., Klégrová, A., 2006, s. 14), (Hladká, M., 2008, s. 23).

Ekonomický význam dobrovolnictví zaznamenávají převážně organizace. Mohou finanční prostředky, které „ušetří“ za dobrovolníky, investovat do chodu organizace a na potřeby svých klientů. Musí ovšem počítat s počátečními

investicemi, které se váží k získávání, proškolení a motivaci dobrovolníků (Hladká, M., 2008, s. 24).

1.5 Motivace k dobrovolnictví

Co je pro dobrovolníky důležité? Proč vykonávají práci bez nároku na finanční odměnu? Je to právě motivace, která dobrovolníky podporuje v jejich snažení pomáhat druhým.

Termín motivace je odvozen z latinského slova *movere*, což v překladu znamená „hýbat“ nebo „pohybovat“. Jedná o vnitřní sílu, která vyjadřuje touhu a vůli člověka dosáhnout subjektivně významného cíle. Motivace k dobrovolnictví je sociálně podmíněna. Dnes se motivace rozlišuje na vnitřní a vnější. Vnitřní motivace znamená, že dobrovolník se o dobrovolnickou práci zajímá a má z ní požitek. Vnější motivace je ovlivňována sociálním okolím dobrovolníka (Frič, P., Pospíšilová, T., a kol., 2010, s. 110).

Na motivaci dobrovolníků je nahlíženo ze dvou perspektiv, psychologické a sociologické. Psychologická perspektiva vychází z psychických potřeb, které lidé uspokojují určitým chováním. Podstatou procesu motivace je zaměření a aktivace jedince. Sociologická perspektiva upozorňuje na vliv sociálního a kulturního prostředí (Matulayová, T., Jurníčková, P., Doležel, J. a kol., 2016 s. 9 – 18).

Na základě prvního reprezentativního výzkumu na téma dobrovolnictví v ČR, který realizoval v letech 1999 – 2000 Pavol Frič a kolektiv, byla vytvořena typologie motivací k dobrovolné činnosti. Pomocí statistické analýzy, byly vytipovány tři základní motivace k dobrovolnictví – konvenční, reciproční a nerozvinutá. Tyto motivace se vzájemně prolínají, ale u konkrétních jedinců může některá z motivací dominovat (Frič, P. a kol., 2001, s. 66).

1) Konvenční, někdy se používá pojem normativní motivace. Nositel této motivace se stal dobrovolníkem, protože ho k tomu vedly morální normy svého nejbližšího okolí nebo neformální pravidla v dané společnosti. Konvenční motivace se opírá o principy křesťanské morálky. Dle výzkumu, se touto motivací nejčastěji vyznačují lidé nad 60 let a lidé věřící. Na základě charakteristiky konvenční motivace, bychom mohli říci, že má nejbliže k občanské výpomoci v rodině a příbuzenstvu (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 47), (Frič, P. a kol., 2001, s. 67).

2) Reciproční motivace, již z názvu se dozvídáme, že se jedná o motivaci, kdy dobrovolníci hledají v dobrovolné činnosti prvky, které budou užitečného pro něho samotného. Typický u těchto dobrovolníků je zájem o získávání nových zkušeností, navazování nových vztahů a snaha uplatnit svoje schopnosti. Dle výzkumu se reciproční motivace objevuje hlavně u mladých lidí do 30 let. Mohli bychom o ní na základě charakteristiky říci, že má nejblíže k dobrovolnictví vzájemně prospěšnému (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 47), (Frič, P. a kol., 2001, s. 68).

3) Nerozvinutá motivace se omezuje na soubor prvků vytvářejících základní prostor pro rozhodování dobrovolníků. Konkrétně jsou to prvky, jako je důvěra v organizaci, pro kterou by měli pracovat a přesvědčení o smysluplnosti dobrovolné práce. Významně častěji se tento typ motivace objevuje u vysokoškoláků a osob patřících do střední a starší generace, tedy lidé od 46 do 60 let. Na základě charakteristiky nerozvinuté motivace bychom mohli říci, že má nejblíže k dobrovolnictví veřejně prospěšnému (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 47), (Frič, P. a kol., 2001, s. 68).

1.6 Bariéry rozvoje dobrovolnictví, propagace dobrovolnictví

Hlavní bariérou většího rozvoje dobrovolnictví je pasivita při získávání a vyhledávání dobrovolníků. Řešením může být zavedení role koordinátora dobrovolníků. Mezi další bariéry patří:

- obavy ze zneužití klienta dobrovolné činnosti dobrovolníkem;
- nedůvěra v motivy dobrovolníků;
- pracovní vytíženost současných pracovníků organizace;
- nezájem ze strany organizací;
- nedostatečné řízení činnosti dobrovolníků;
- poslední, dle mého názoru hlavní bariérou je nedostatek informací o dobrovolnictví (Frič, P., Pospíšilová, T., a kol, 2010, s. 172 – 173), (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 53 – 54).

Podpora a propagace dobrovolnictví je nedílnou součástí celého procesu dobrovolnictví. Nejdůležitější je pro propagaci dobrovolnictví spolupráce s médii. Pro spolupráci s médii se ujal anglický název Public Relation, často používanou zkratkou pro tento pojem je zkratka PR, kterou budu dále ve své bakalářské práci

pro spolupráci s médii používat. PR neboli „styk s veřejností“ zahrnuje všechny aktivity, které vedou ke zviditelnění konkrétní oblasti, hlavně prostřednictvím médií. PR dobrovolnické činnosti chápeme jako dlouhodobý proces komunikace s okolím organizace, kontakt se spoluobčany a s širokou veřejností. Komunikace se uskutečňuje prostřednictvím médií a dalších komunikačních prostředků, jako jsou letáky, billboardy, vývěsky a v dnešní době hojně využívaný komunikační prostředek internet, jehož existence výrazně ovlivnila šíření a přístup k informacím. Internet výrazně reprezentují internetové stránky www.dobrovolnik.cz, které jsou věnovány dobrovolníkům a dobrovolnictví. Druhou internetovou stránkou je www.hest.cz, kde najdeme informace pro dobrovolníky, neziskové organizace i širokou veřejnost (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 57 – 59).

2 Dobrovolnická centra a organizace

Ve své práci se zaměřuji na tři vybraná dobrovolnická centra a organizace. Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícěrčaty jsem zvolila proto, že jsem již druhým rokem aktivním členem programu Asistent do rodiny s dvojčaty a vícěrčaty a chci veřejnosti přiblížit činnost centra a pomoci přilákat další dobrovolníky. Dobrovolnické centrum při Fakultní nemocnici mi bylo doporučeno ze strany dobrovolníků, kteří jsou jeho členy, a zaujal mě přístup místní koordinátorky dobrovolníků, se kterou jsem také ve své praktické části provedla rozhovor. Jako třetí organizaci jsem zvolila Maltézskou pomoc, hlavně z důvodu nabídky dobrovolnických programů a osobního přístupu k dobrovolníkům i klientům ze strany koordinátorů programů. V kapitole definuji pojmy dobrovolnické centrum, dobrovolnická organizace a jejich právní vymezení. Další podkapitoly jsou věnovány jednotlivým organizacím a centrům. U každého centra i organizace je uvedena lokace, sídlo, vedení a další základní informace. Hlavní část tvoří samotná činnost a možnosti zapojení se do dobrovolnické činnosti v příslušném centru či organizaci. Definice dobrovolnické organizace a dobrovolnického centra viz kapitola 1.2 Definice základních pojmů.

2.1 Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícěrčaty

Veškeré informace o centru jsem čerpala z ilustračních materiálů vydávaných centrem, z osobních konzultací a webových stránek.

Cesta k Centru pro rodiny s dvojčaty a vícěrčaty k podobě, jakou má dnes byla dlouhá a začala v roce 1995. V roce 1995 vznikl v Olomouci, jako první na Moravě a druhý v České republice, Klub dvojčat a vícěrčat. Vznikl z iniciativy samotných matek dvojčat, které měly potřebu se scházet. Od roku 2007 se z občasného setkávání rodin s dvojčaty stalo pravidelné klubové setkávání v herně RC Heřmánek. V témže roce se začaly pořádat první předporodní kurzy. Od roku 2009 začíná klub nabízet některé ze současných služeb. Je to například půjčovna speciálních pomůcek, pořádá burzy, přednášky a semináře týkající se péče o dvojčata a vícěrčata a jiné. Z několika důvodů, mezi které patřil nedostatek financí, nárůst počtu klientů a velký nárůst zájmu o aktivity centra, vzniklo v červnu roku 2010 nové samostatné občanské sdružení Klub dvojčat a vícěrčat Morava, o. s.,

v roce 2017 se Klub stává zapsaným spolkem: Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícěrčaty, z. s. (<http://www.dvojcata.net/77/o-nas>).

2. 1.1 Základní informace

Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícěrčaty je spolek, sídlem v Olomouci. Přesná adresa centra zní náves Svobody 38/41, 779 00 Olomouc.

Personální obsazení: Ředitelka centra, lektorka, laktační poradkyně a psycholožka. Grafička, koordinátorka prodeje potřeb pro dvojčata. Koordinátorka projektu Asistent do rodiny s dvojčaty a vícěrčaty. S centrem spolupracuje mnoho odborníků z oblasti zdravotnictví, například gynekolog, zdravotní sestra, laktační poradkyně, porodní asistentka a další. Nedílnou součástí centra tvoří dobrovolníci všech věkových kategorií (<http://dvojcata.net/77/o-nas>).

2. 1.2 Činnost centra

Centrum má vytyčené cíle, ke kterým směřuje prostřednictvím svých aktivit a činností. Mezi ně patří: podporovat a pomáhat rodinám s dvojčaty a vícěrčaty, zvyšovat odbornou a veřejnou informovanost, poskytovat publikace a informace, podporovat výzkum potřeb rodin s dvojčaty a vícěrčaty, navazovat spojení s ostatními organizacemi věnující se stejné problematice (<http://dvojcata.net/62/o-programu>).

Aktivity a nabídky centra: předporodní kurzy pro nastávající rodiče, vzdělávací kurzy, semináře a přednášky pro rodiče, pořádání konferencí, spolupráce s ostatními organizacemi a odborníky nejen z oblasti zdravotnictví. Centrum dále nabízí odborné poradenství, půjčovnu speciálních pomůcek, literaturu o výchově a vývoji dvojčat, pomoc při řešení problémů specifických pro dvojčata a program Asistent do rodiny s dvojčaty a vícěrčaty (<http://dvojcata.net/62/o-programu>).

Protože jsem aktivním dobrovolníkem v programu Asistent do rodiny s dvojčaty a vícěrčaty, věnuji programu ve své práci velkou pozornost. Program realizuje centrum od roku 2014, je inspirován stejným projektem realizovaným v Centru pro rodiny s dvojčaty v Plzni. Dobrovolnický program je služba, která je poskytována rodinám s dvojčaty/vícěrčaty z Olomouce a okolí, a to zcela zdarma.

Podstatou a cílem programu je ulehčit rodinám v péči o dvojčata/vícerčata. Stanoveny jsou čtyři formy pomoci: asistence při volnočasových aktivitách jako je cvičení nebo plavání s dětmi, doprovod k lékaři nebo na rehabilitační cvičení (nejčastěji Vojtova metoda), výpomoc a asistence doma, poslední formou je školní příprava. Programu se mohou zúčastnit rodiny s dvojčaty nebo vícerčaty ve věku od narození do osmi let věku dětí. Podmínkou je také bydliště v Olomouci nebo blízkém okolí. Asistentky do rodin jsou vybírány na základě přijímacího pohovoru, doložením zdravotní způsobilosti a čistého trestního rejstříku. Jedná se zejména o studenty VOŠ, VŠ nebo aktivní seniorky. S asistentkami je uzavřena smlouva o dobrovolnické činnosti dle zákona č. 198/2002 Sb., o dobrovolnické službě. Asistentky jsou proškoleny odbornými lektory z Centra pro rodiny s dvojčaty a vícerčaty. Dobrovolníci dochází do rodiny na 2 – 3 hodiny týdně. Poté už záleží na dobrovolníkovi a rodině jestli se budou scházet nad povinný rámec. Do programu se mohou stále hlásit jak rodiny, tak i dobrovolníci. Koordinátorku program Asistent do rodiny s dvojčaty a vícerčaty je Bc. et Bc. Lucie Ševčíková (<http://dvojcata.net/62/o-programu>).

2.2 Dobrovolnické centrum Fakultní nemocnice Olomouc

Informace o centru a dobrovolnických program jsem čerpala z webových stránek, z ilustračních materiálů vydávaných centrem a z osobních konzultací. Dobrovolnické centrum funguje od roku 2014, je zřizováno nemocnicí a je také její součástí. První oddělení, na kterém zahájilo centrum svou činnost, bylo geriatrické oddělení a dětská klinika. Mezi prvními zájemci o dobrovolnickou činnost v centru byli studenti Fakulty zdravotnických věd a Vyšší odborné školy zdravotnické v Olomouci.

2.2.1 Základní informace

Dobrovolnické centrum Fakultní nemocnice Olomouc je součástí fakultní nemocnice, která je zároveň i jeho zřizovatelem. Adresa: I. P. Pavlova 6, Olomouc 779 00. Personální obsazení: Kancelář koordinátorky dobrovolníků se nachází v přízemí budovy ředitelství (WA).

2.2.2 Činnost centra

Posláním programu je přispět ke zlepšení psychických a sociálních podmínek pacientů na lůžkových odděleních. Napomáhat dospělým, seniorům a dětem překonat dobu, kterou tráví v nemocnici. Program je určen jak pro dobrovolníky z řad studentů, tak i pro starší občany, kterým program nabízí možnost vyplnit volný čas a zůstat stále aktivní nejen v péči o druhé. Dobrovolníkem se může stát člověk, který dovršil věku 18 let, prokáže čistý trestní rejstřík, absolvuje školení dobrovolníků, je pojištěný, evidován v databázi Dobrovolnického centra FN Olomouc, absolvuje školení na příslušném oddělení, podepíše kodex mlčenlivosti, bude nosit viditelně jmenovku, nezasahuje do aktivit v rámci ošetřování a bude se scházet na supervizích dobrovolníků (https://www.fnol.cz/dobrovolnicke-centrum-zakladni-informace-sekce_784.html).

Konkrétní aktivity dobrovolníků se mění v závislosti na potřebách klientů a jednotlivých oddělení. Mezi aktivity patří různé druhy pomoci na jednotlivých odděleních dle potřeb pacientů a personálu, společnost pro starší pacienty a děti, rozmanité výtvarné a umělecké aktivity (korálkování, keramika, malování, ...), četba knih, hraní stolních her.

Součástí aktivit je doprovázení pacientů na vyšetření nebo doprovod na procházku v areálu nemocnice (https://www.fnol.cz/dobrovolnicke-centrum-zakladni-informace-sekce_784.html).

2.3 Dobrovolnická organizace Maltézská pomoc, o. p. s.

Veškeré informace o programech a organizaci jsem čerpala z tiskopisů, ilustračních materiálů, webových stránek a z osobních konzultací s koordinátory centra. Maltézská pomoc, o. p. s., byla založena v květnu roku 2002 řádem Maltézských rytířů. Svou činnost zakládá na nepřetržité 900 leté tradici pomoci. Hlavní činností je pomoc na území České republiky. Je součástí nejstarší charitativní organizace na světě. Malteser International, která působí ve více než 110 zemích světa, od Severní Ameriky až po Austrálii.

2.3.1 Základní informace

Maltézská pomoc, o. p. s. je nestátní nezisková organizace, zřizovatelem je české Velkopřevorství Suverénního řádu Maltézských rytířů. Skládá se ze třinácti center, z nichž většina se nachází na Moravě. Ve své práci se zaměřují na Olomouci. Centrum zahájilo oficiálně činnost v roce 2003. Od roku 2012 sídlí v pronajatých prostorách na adrese Wurmova 7, Olomouc 779 00. V roce 2016 mělo centrum několik desítek zaměstnanců a spravuje další centra se sídly v Přerově, Šumperku, Otrokovicích, Jeseníku, Uherském Hradišti a Valašském Meziříčí (<http://www.maltezskapomoc.cz/co-delame#siteNav>).

2.3.2 Činnost centra

Centrum disponuje velkým množstvím dobrovolnických programů, mezi které patří:

- Pomoc osobám se zdravotním postižením a osamoceným seniorům,
- dobrovolníci ve zdravotních zařízeních a nemocnicích,
- sociálně aktivizační programy pro děti a mládež,
- pomoc pečujícím osobám při hlídání zdravotně postižených a nemocných,
- pomoc při jednorázových akcích osobám se zdravotním postižením,
- dopisování s vězni

(<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/dobrovolnicke-programy>).

Program s názvem Pomoc osobám se zdravotním postižením a osamoceným seniorům je zaměřen, jak je z názvu patrné, na pomoc, konkrétně na psychosociální pomoc seniorům a osobám se zdravotním postižením nebo znevýhodněním. Cílem je vytvoření takového vztahu mezi dobrovolníkem a klientem, který podporuje klienta v jeho socializaci do společnosti. Dalším neméně důležitým cílem je rozvoj individuálních psychomotorických schopností klienta prostřednictvím osobního setkávání klienta a dobrovolníka, ať už v pobytovém zařízení nebo v domácnosti. Jedná se o aktivity jako je četba, vycházka, doprovod do města, k lékaři, povídání a jiné. Dobrovolník v tomto programu hraje roli společníka. Program spolupracuje s domovy pro seniory nebo s osamocenými seniory a osoby se zdravotním postižením v domácnosti (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/pomoc-osamocenym-seniorum-a-osobam-se-zdravotnim-postizenim>).

Program Dobrovolníci ve zdravotnických zařízeních a nemocnicích je realizován v Hospici na Svatém Kopečku. Dobrovolníci nenahrazují personál, ale doplňují jeho činnost. Dobrovolník nemusí být odborně vzdělaný, stačí, když respektuje klienta a zachovává mlčenlivost. Mezi činnosti, které dobrovolníci poskytují, patří rozhovory s klienty, četba, hraní společenských her, hra na hudební nástroj, vyjížděky a procházky nebo drobné nákupy. Specifikem dobrovolné činnosti v hospici je setkání se smrtí, ať už přímo nebo nepřímo. Je třeba, aby byl dobrovolník vyrovnán s dnes často tabuizovanou otázkou smrti (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/dobrovolnici-v-nemocnicich-a-zdravotnickych-zarizenich>).

Cílem program sociálně aktivizační programy pro děti a mládež je především podpora dětí a mládeže, jejichž život je ovlivněn sociálním nebo zdravotním znevýhodněním. Dobrovolník hraje v tomto programu roli kamaráda. Mezi společné aktivity dobrovolníka a klienta patří doprovod na kroužky, doučování, volnočasové aktivity, vše podle individuálních potřeb každého dítěte (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/socialne-aktivizacni-programy-pro-deti-mladez-a-podporu-rodiny>).

Dobrovolníci se v programu zaměřeném na pomoc pečujícím osobám při hlídání zdravotně postižených a nemocných zapojují do respitní péče¹ v rodinách, které pečují o pacienty s Alzheimerovou chorobou. Úkolem dobrovolníků je dočasně zastoupit pečovatele a umožnit mu odpočinek nebo zařízení potřebných záležitostí. Kromě pacientů s Alzheimerovou chorobou nabízí program respitní pomoc lidem, pečující o dlouhodobě nemocné s různým postižením (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/pomoc-pecujicim-pri-hlidani-nemocnych-a-zdravotne-postizenych>).

Program pomoc při jednorázových akcích osobám se zdravotním postižením je směřován na organizaci větších akcí, při kterých potřebuje centrum jednorázovou pomoc dobrovolníků. Dobrovolníci při akci pečují o vozíčkáře nebo jinak postižené účastníky, popřípadě je jejich pomoc směřována přímo na organizaci akce. Dobrovolníci jsou odborně vyškoleni v základní ošetrovatelské

¹ Repitní péče je založena na zkušenosti, že i ten, kdo celodenně pečuje o bezmocnou osobu, má nárok na odpočinek (<http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/respitni>).

péči, v základech komunikace s osobami se zdravotním postižením a v základech první pomoci (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/pomoc-zdravne-postizenym-osobam-pri-jednorazovych-akcich>).

Posledním program je dopisování s vězni, program je zařazen mezi programy prevence a zmírnění sociálně patologických jevů. Je určen pro osoby ve výkonu trestu odnětí svobody a jeho primárním cílem je snížení sociální izolace, prostřednictvím pravidelného dopisování s dobrovolníkem. Korespondence neprobíhá ze soukromé adresy dobrovolníka, ale z adresy Maltéžské pomoci, ze které jsou dopisy předávány konkrétním dobrovolníkům. Frekvence korespondence se pohybuje cca jednou do měsíce. Tento projekt je realizován pouze v Olomouci a v omezené míře také v Brně. Kapacita programu je třicet dobrovolníků a v současné době je kapacita programu zcela naplněna. Z důvodu efektivnosti programu a bezpečnosti dobrovolníka, musí dobrovolník splňovat určité podmínky.

Dobrovolník předkládá čistý trestní rejstřík, dříve než podepíše smlouvu. Podepisuje smlouvu o vykonávání programu, čímž se zavazuje k mlčenlivosti. Důležitá je anonymita dobrovolníka, zvolí si tedy pseudonym, pod kterým bude vystupovat. Další podmínkou je účast na vzdělávacích kurzech. Poslední podmínkou je účast na supervizích, které probíhají 1x za tři měsíce (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/dopisovani-s-vezni>).

Mimo výše zmíněné dobrovolnické programy Maltéžská pomoc realizuje další aktivity pro široké spektrum klientů. Mezi aktivity patří osobní asistence, vzdělávací kurzy pro pěstouny, pomoc napříč generacemi, moderní senior (vzdělávání seniorů v oblasti moderních technologií) (<http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/o-nas>).

3 Koordinátor dobrovolníků

V návaznosti na předchozí kapitolu, která se věnuje dobrovolnickým centrům a organizacím v Olomouci je nutné přiblížit poslední a nedílnou součást dobrovolnictví. Kdo je vlastně koordinátor dobrovolníků, jak probíhá získávání a výběr dobrovolníků. A v závěru kapitoly reflexe a supervize dobrovolníků ze strany koordinátorů.

Koordinátor má klíčové postavení v dobrovolnickém managementu. Náplň jeho práce je rozsáhlá a zahrnuje rozmanité činnosti, jako například výběr a výcvik, vyhledávání vhodných činností, zařazení do chodu organizace, vedení a hodnocení dobrovolníků. Mimo práci s dobrovolníky je prostředníkem mezi klientem a dobrovolníkem nebo klientem a vedením. Koordinuje, udržuje kontakt s ostatními organizacemi a médii. V neposlední řadě vede potřebnou administrativu (smlouvy s dobrovolníky, pojistné smlouvy, kodex dobrovolníka, pravidla mlčenlivosti, aj.). Koordinátorem může být zaměstnanec organizace nebo centra, ale i dobrovolník, který musí mít oporu v organizaci. V malé organizaci může roli koordinátora plnit vedoucí organizace nebo zaměstnanec vedle své hlavní profese. Koordinátor by měl mít možnost supervize své činnosti (Dobrovolníci pro kulturu, 2011, s. 22), (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 76 – 77).

Mezi činnosti koordinátora dobrovolníků patří například získávání dobrovolníků, výběr dobrovolníků a reflexe a supervize dobrovolníků. Tyto tři činnosti si blíže přiblížíme v následujících třech podkapitolách.

3.1 Získávání dobrovolníků

Způsoby získávání dobrovolníků se liší podle typu organizace. Existují ale zásady získávání dobrovolníků, které používá většina neziskových organizací a dobrovolnických center (Metodické doporučení Ministerstva kultury pro dobrovolnictví v kultuře a umění, 2015, s. 16).

V dobrovolnických programech, které jsou postaveny převážně na studentech, by měl harmonogram práce s dobrovolníky respektovat akademický popřípadě školní rok. Získávání by mělo probíhat celoročně, s důrazem na období po letních prázdninách, tedy měsíce září a říjen. Druhým ideálním obdobím pro získávání dobrovolníků je po Vánocích a na začátku semestru, tedy měsíce leden

a únor. Více v empirické části, kapitola 3.4. Jinak bude koordinátor postupovat při získávání dobrovolníků na jednorázovou akci a na dlouhodobou spolupráci (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 76 – 77), (Dobrovolníci v neziskových organizacích, 2001, s. 8).

Mezi nejčastější formy pro získávání dobrovolníků patří leták nebo plakát, o kterém můžeme tvrdit, že nejlépe informuje veřejnost o možnosti stát se dobrovolníkem. Aby byl způsob co nejefektivnější, je nutné ho doplnit dalšími formami. Mezi ty patří uveřejnění informací na webových stránkách center a organizací, výzvy a informace v médiích (televize, rozhlas, místní tisk), prezentace a náborové akce při různých příležitostech (konference, rok dobrovolníků, přednášky na vysokých školách, ...) (Metodické doporučení Ministerstva kultury pro dobrovolnictví v kultuře a umění, 2015, s. 16 – 17).

Poslední efektivní, ale časově náročnou formou je osobní kontakt, kdy získáváme dobrovolníky přes příbuzné a známé. Tento způsob je sice efektivní, ale okruh známých se brzy vyčerpá, je vhodný zejména u malých organizací a během začátků s dobrovolnictvím (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 78).

3.2 Výběr dobrovolníků

Výběr dobrovolníků vychází z druhu dobrovolnické činnosti, kterou budou dobrovolníci v organizaci vykonávat. Mezi kritéria výběru patří například čistý trestní rejstřík, který požadují všechny dobrovolnické organizace a centra. Dále je to osobní pohovor, kterému koordinátoři věnují značnou pozornost. Mezi další kritéria patří motivace dobrovolníka, charakterové vlastnosti dobrovolníka (spolehlivost, diskrétnost, zodpovědnost, ...), (www.hest.cz). Více v empirické části, kapitola 3.4.

3.3 Reflexe a supervize činnosti dobrovolníků

Během spolupráce s dobrovolníky by měli koordinátoři průběžně a pravidelně provádět s dobrovolníky reflexi, hodnocení činnosti, supervize, atd. V každé dobrovolnické organizaci a centru, probíhá reflexe dobrovolníků v jiných časových intervalech a jiným způsobem. To potvrzují i rozhovory, které jsem s koordinátory provedla v empirické části práce.

Reflexe dobrovolníků probíhá většinou dvěma způsoby. Formou supervize, tzn. komunikace dobrovolníka, nebo skupiny dobrovolníků se supervizorem (člověk, který není členem organizace, vnější pozorovatel), která umožňuje dobrovolníkům konzultovat své postoje a pocity z dobrovolnické činnosti a poskytuje jim zpětnou vazbu. Supervizní setkání probíhají obvykle dvakrát za rok. Ale každá organizace má jiný časový harmonogram.

Druhým způsobem reflexe dobrovolníků je intervize. Ta je svým obsahem identická se supervizí, rozdíl je v osobě, která je v interakci s dobrovolníky. Jedná se převážně o koordinátory dobrovolnických organizací a center. Poslední formu, kterou používají všechny organizace zmíněné v kapitole dvě, je neformální setkávání dobrovolníků, koordinátorů a klientů (Tošner, J., Sozanská, O. 2002, s. 81), (Dobrovolníci v neziskových organizacích, 2001, s. 20).

4 Výzkumná část

V empirické části mé bakalářské práce uvádím provedený výzkum, metodu získávání dat a popis výzkumného vzorku. Definuji výzkumné cíle a otázky, na které budu během výzkumu hledat odpovědi.

4.1 Výzkumná metoda

V empirické části bakalářské práce budu zjišťovat názory koordinátorů dobrovolníků k dobrovolnictví v jejich organizaci a jejich názory na dobrovolnictví v České republice. Z povahy zkoumaného jevu jsem vyhodnotila, že je vhodné použít kvalitativní typ výzkumu. Kvalitativní metody se používají k získání názorů na danou problematiku. Dále nám mohou pomoci získat detailní informace o zkoumaném jevu, které bychom kvantitativními metodami obtížně podchytili.

Jak uvádí Hendl (2016, s. 45): „...*neexistuje jediný obecně uznávaný způsob, jak vymezit nebo dělat kvalitativní výzkum.*“ Negativní definici uvádí Glaser a Corbinová (1989), kteří považují za kvalitativní výzkum jakýkoli výzkum, jehož výsledků se nedosahuje prostřednictvím statistických metod nebo dalších způsobů kvantifikace. Mnoho autorů s touto negativní definicí nesouhlasí, protože podle nich jedinečnost kvalitativního výzkumu není pouze o absenci čísel. Metodolog Creswell (2007, s. 12) definoval kvalitativní výzkum jako proces hledání porozumění, který je založen na různých metodologických tradicích zkoumání daného problému. Výzkumník vytváří komplexní obraz, informuje o názorech účastníků výzkumu, provádí analýzu různých typů textů a provádí zkoumání v přirozených podmínkách (Hendl, J., 2016, s. 45 – 46), (Creswell, J., W., 2007, s. 12).

Existují různé designy kvalitativního výzkumu, podle Švaříčka a Šedřové jsou to etnografie, zakotvená teorie, případová studie a biografický design. Zakotvená teorie byla vyvinuta v 60. letech 20. století Barneyem Glaserem a Anselmem Straussem. Postup zakotvené teorie zahrnuje tři etapy: sběr dat, kódování materiálu a konstruování teorie. Metody, spojovány obvykle s kvalitativním výzkumem jsou pozorování a rozhovor (Švaříček, R., Šedřová, K., a kol., 2014, s. 84 – 87).

Pro účely mého výzkumu jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Hendl ho označuje jako „rozhovor pomocí návodu“. Jedná se o rozhovor, který nemá přesně

dáno pořadí otázek. Jejich pořadí je tedy libovolné a v případě potřeby se mohou pokládat doplňující otázky, které se v analýze rozhovoru nemusí objevit (Hendl, J., 2016, s. 177).

Budu tedy provádět kvalitativní výzkum s využitím metody zakotvené teorie. Tato metoda se realizuje pomocí kódování, tj. operace, pomocí které jsou údaje rozebrány, tříděny a opět složeny novými způsoby. Analýza v zakotvené teorii se skládá ze tří hlavních typů kódování. Jsou to otevřené kódování, axiální a selektivní kódování. Vzhledem k povaze výzkumu, budu používat otevřené kódování. Otevřené kódování se zabývá označováním a kategorizací pojmů prostřednictvím pečlivého studia údajů. Údaje jsou během otevřeného kódování rozebrány na části, pečlivě prostudovány, za pomoci porovnávání jsou zjištěny rozdíly a podobnosti. Během tohoto procesu jsou zkoumány a zvažovány naše vlastní i cizí domněnky o jevu, což vede k novým objevům (Strauss, J., Corbinová, A., 1999, s. 42). Jako techniku jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor.

4.2 Cíl výzkumu

Hlavním cílem výzkumu je vysvětlit fenomén dobrovolnictví z pohledu koordinátorů dobrovolníků ve třech vybraných dobrovolnických centrech a organizacích v Olomouci.

Dílním cílem výzkumu je získat odpovědi na otázky, týkající se počtu dobrovolníků, distribuce dobrovolných programů, definovat základní kritéria pro vstup do konkrétního dobrovolnického centra atd. To vše z pohledu koordinátorů dobrovolníků, kteří denně pracují nejen s dobrovolníky, ale i s veřejností, klienty a sponzory.

4.3 Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek jsem vybírala záměrným výběrem na základě organizací, kterým jsem se věnovala v teoretické části své práce. Jsou to koordinátorky dobrovolníků v Centru pro rodiny s dvojčaty a vícččaty, Dobrovolnickém centru Fakultní nemocnice Olomouc a Maltézské pomoci v Olomouci.

Pro získávání údajů jsem zvolila polostrukturovaný rozhovor. Každá ze čtyř respondentek dostala stejných 12 otázek a v případě potřeby byly použity otázky doplňující.

Otázky k polostrukturovanému rozhovoru

1. Jak dlouho jste koordinátorem ve Vaší organizaci?
2. Můžete mi říci pozitiva a negativa profese koordinátora dobrovolníků?
3. Proč jste si zvolila právě tuto organizaci?
4. Byla jste někdy sama dobrovolníkem?
5. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, jaká jsou kritéria pro jejich výběr?
6. Jak dáváte vědět veřejnosti, že existuje možnost zapojit se do Vašeho dobrovolnického programu?
7. Dokázala byste říci, jak dlouho trvá spolupráce mezi dobrovolníkem a organizací?
8. Jaké typy dobrovolníků jsou u Vás nejvíce zastoupeny?
9. Probíhá u Vás reflexe činnosti dobrovolníků, popřípadě jak často a jakou formou?
10. Jaký máte názor na počty dobrovolníků v České republice? (k roku 2016 to byli téměř 2 miliony osob, to je 29 % populace nad 14 let).
11. Co si myslíte obecně o informovanosti veřejnosti, o možnosti stát se dobrovolníkem?
12. Chcete něco dodat?

Rozhovory jsem nahrávala na diktafon, na začátku každého rozhovoru jsem se vždy respondentu dotázala, zda s nahráváním souhlasí. Následně jsem respondenty ujistila, že zachovám jejich anonymitu. Rozhovory probíhaly v kancelářích příslušných organizací. Všichni respondenti byli milí a ochotní odpovídat na mnou kladené otázky. Délka rozhovorů byla různá, viz tabulka č. 1. Rozhovory jsem následně zpracovala do písemné podoby. Doslovná transkripce rozhovorů je přiložena v přílohách práce.

Tabulka číslo 1: údaje o zpovídáných osobách

Respondent	Pohlaví	Délka praxe (v letech)	Délka rozhovoru (v minutách)
Č. 1	žena	1,5	35
Č. 2	žena	1	23
Č. 3	žena	6	21
Č. 4	žena	2	38

Zdroj: vlastní

4.4 Analýza polostrukturovaných rozhovorů

Analýzu polostrukturovaných rozhovorů jsem prováděla, jak zmiňuji výše, otevřeným kódováním. Před samotnou analýzou jsem provedla doslovnou transkripci rozhovorů do písemné podoby. Po opětovném přečtení rozhovorů jsem přistoupila k samotnému kódování. Rozhovory jsem procházela otázku po otázce a analyzovala shodu nebo rozpor ve výpovědích jednotlivých respondentek. Vzhledem k tomu, že se jedná o dynamický proces, je možné s textem stále pracovat a vytvářet nové kategorie.

Vzniklé kategorie:

1. Osobní postoj koordinátora,
2. kritéria výběru dobrovolníků,
3. distribuce informačních materiálů
4. časový interval spolupráce,
5. profil dobrovolníka,
6. reflexe,
7. počty dobrovolníků,
8. informovanost.

Otevřené kódování

1. kategorie: Osobní postoj koordinátora – touha pomáhat

Protože jsem se při kladení otázek snažila postupovat chronologicky, moje první otázky směřovaly k motivaci, osobní zkušenosti s dobrovolnictvím a spokojenosti či nespokojenosti s profesí koordinátora.

Všechny respondentky se shodly, že důvodem, proč se rozhodly přijmout práci koordinátorky dobrovolníků, byla touha pomáhat druhým. Osobní zkušenost s dobrovolnictvím mají pouze respondentky číslo 1 a 4. Respondentka 2 o této možnosti nikdy neuvažovala. Respondentka 3 by si chtěla vyzkoušet být sama dobrovolníkem, ale ne v sociálních službách. Všechny respondentky se shodly na jednom pozitivu profese koordinátora dobrovolníků, a to že je práce naplňuje a mají z toho dobrý pocit. Ovšem mi také sdělily spoustu negativ. Respondentky 1 a 2 uvádějí jako negativa nedostatek dobrovolníků. Respondentka 3 uvádí jako negativum, že je to práce hodně náročná na čas, když ji chce člověk dělat dobře a udržet si dobrovolníky co nejdéle. Respondentka 4 mi sdělila hlavně svůj osobní důvod. Za negativum ale zároveň i osobní výzvu považuje nutnost vystupovat na veřejnosti, prezentovat dobrovolnické programy a získávat nové dobrovolníky.

Respondentka 3: „...pozitiva jsou určitě v tom, že mám nadstandartní možnost se setkávat se zajímavými lidmi. To je určitě zajímavá věc. Negativní je třeba, že to poměrně výrazně zasahuje do času, protože aby si člověk toho dobrovolníka udržel, tak o něho musí nějakým způsobem pečovat“.

2. kategorie: Kritéria výběru dobrovolníků – aneb co musí splnit

Další otázky směřovaly směrem k dobrovolníkům. Co musí člověk splnit, aby se mohl stát dobrovolníkem v dobrovolnickém programu jejich organizace. Respondentky se shodly, že prioritou je pro ně při výběru dobrovolníků osobní pohovor a první dojem z dobrovolníka. K tomu se váže motivace dobrovolníka. Koordinátoři se snaží za pomoci rozhovoru zjistit, zda jsou úmysly zájemce nesobecké a odpovídají povaze dobrovolnického programu. Hlavní prioritou koordinátorů je bezpečí a ochrana klientů. Mezi další kritéria, která uvedly všechny respondentky, patří bezúhonnost, kterou musí zájemce doložit výpisem z rejstříku trestů. Respondentka 2 uvedla jako podstatné kritérium nutnost podstoupit psychodiagnostiku, která se skládá z cca 300 otázek. Dodává, že psychodiagnostikou a celým procesem výběru projde jen 1/3 zájemců o dobrovolnickou službu.

Respondentka 1: „Řekla bych, že velkou roli hraje první dojem. Podle mě začíná všechno už tím prvním kontaktem, když člověk vidí, jak probíhá třeba kontakt přes e-mail, o tom si člověk udělá tak trochu obrázek...“.

3. kategorie: Distribuce informačních materiálů – běh na dlouhou trať

Všechny respondentky se shodly, že nejefektivnější forma, jak získávat nové dobrovolníky je umístování letáčků na fakulty Univerzity Palackého, do knihoven (Vědecká knihovna, Zbrojnice, ...) a zveřejňování výzev na sociální síte jako je facebook, kde využívají skupiny opět Univerzity Palackého, Pedagogické fakulty a další. Respondentka 1 uvádí jako častou formu distribuce jejich dobrovolnického programu prezentování na konferencích, dělání přednášek a workshopů. Dodává, že nejefektivnější je zveřejňovat výzvu vždy na začátku semestru nebo na začátku nového roku. Respondentka 2 uvádí, že umísťuje letáčky mimo Univerzitu Palackého, také na Střední a Vyšší odborné zdravotnické školy. Protože se program realizuje ve fakultní nemocnici, objevují se studenti těchto škol často v řadách dobrovolníků. Respondentky 3 a 4 uvádí ještě navíc vyvěšování letáčků v kostelích.

Respondentka 1: „...pořád přemýšlím nad tím, jak ty dobrovolníky nalákat, jestli to není vidět, nebo jestli o to nemají zájem. Jestli se to třeba na tom facebooku pod vlivem všech těch zpráv ztratí, těžko říct...“.

4. kategorie: Časový interval spolupráce – neustálý koloběh

Respondentka 1 uvádí, že vzhledem k tomu, že pozici koordinátorky vykonává jen rok a půl, tak to nemůže zcela objektivně posoudit. V zápětí ale dodává, že jsou dobrovolníci, které převzala ještě od předcházející koordinátorky. Průměrně se to podle záznamů pohybuje kolem dvou let. Respondentka 2 uvedla, že v jejich dobrovolnickém programu se smlouva uzavírá na rok, s podmínkou, že dobrovolník setrvá minimálně 3 měsíce. Uvádí, že v případě studentů se setrvání v programu pohybuje po dobu semestru, poté ve zkouškovém období činnost přeruší a pokračují opět na začátku dalšího semestru. Za stále dobrovolníky považuje již pracující dobrovolníky středního věku, kteří spolupracují s organizací několik let. Respondentka 3 uvedla, že vzhledem k tomu, že v programech, které

koordinuje, má dobrovolníky pouze z řad studentů, tak se doba setrvání v programu pohybuje kolem tří let, tedy po dobu jejich studia. Respondentka 4 uvedla, že když porovná počty dobrovolníků s kolegyněmi, tak v průměru se doba spolupráce pohybuje kolem dvou až tří let. Jaký dopad na koordinátory má neustálý nedostatek dobrovolníků? Kde brát energii na hledání nových dobrovolníků a udržení těch současných? Je to běh na dlouhou trať. Často se u koordinátorů objevují pocity jako je únava, nejistota a bezmoc. Ty střídají pocity radosti, odhodlání a spokojenosti, jako na houpačce.

Respondentka 1: „...řekla bych to takhle, kdo do toho jde srdcem a ví, že to chce dělat, tak většinou zůstává.“

5. kategorie: Profil dobrovolníka – který je ten pravý?

Profil dobrovolníka v jednotlivých dobrovolnických programech se liší převážně v oblasti věku. Zatímco respondentky 1 a 3 odpověděly, že 95 % dobrovolníků tvoří v jejich dobrovolnickém programu studenti vysokých škol. Naproti tomu respondentka 2 uvedla, že dobrovolníky v jejich centru tvoří z 60 % studenti a ze 40 % lidé ve středním věku. Respondentka 4 odpověděla, že u programů, které koordinuje, naopak převažují pracující lidé ve středním věku a cca 30 % tvoří studenti a senioři. Dodává však, že doufá, že se věkový průměr díky novému programu, který je zaměřen na dobrovolníky z řad seniorů zvedne. Co se týká pohlaví, respondentky 1 a 2 se shodly, že se jedná z 95 % o ženy. Naproti tomu respondentky 3 a 4 uvedly, že ženy jsou zastoupeny cca 65 % a muži 45 %.

Respondentka 2: „...tak jak jsem již zmínila, jsou to většinou studenti, nebo lidé středního věku. Jedná se většinou o ženy, ale najdou se i muži...“.

6. kategorie: Reflexe – dělám to správně?

Hodnocení dobrovolníků je nedílnou součástí náplně práce koordinátora dobrovolníků. Každá organizace si volí svou strategii, časový harmonogram a formu, jakou bude hodnocení provádět. Respondentka 1 uvedla, že v organizaci probíhají porady, kde se vnitřně baví, a hodnotí program, jeho fungování, klady a zápory. Dvakrát do roka pořádají neoficiální setkání rodin s asistenty, vedením a koordinátorem. Mají tedy hodnocení programu a dobrovolníků postavené spíše

neformálně. Respondentka 2 uvedla, že přímo hodnocení v jejich organizaci neprobíhá. Ale pořádají dvakrát do roka intervizní setkání, kde probíhá sebereflexe dobrovolníků, stížnosti a pochvaly jak ze strany dobrovolníků, tak i personálu jednotlivých oddělení. Intervizní setkání řídí koordinátor dobrovolníků. Respondentky 3 a 4 shodně uvedly, že u nich probíhá supervizní i intervizní setkání. Rozdíl mezi supervizním a intervizním setkáním spočívá ve vedení, zatímco supervizní setkání vede pracovník „zvenku“. Intervizní setkání vede koordinátor dobrovolníků, který je s nimi v pravidelném kontaktu. Dále respondentky uvedly, že pořádají dvakrát do roka i neformální setkávání dobrovolníků navzájem, dobrovolníků s klienty a koordinátory.

Respondentka 3: „...určitě se s dobrovolníkem setkáváme kvůli klientovi, a to pravidelně, rozebíráme jeho náhled na tu situaci, která v té rodině, nebo u toho klienta je. Máme i možnosti neformálních setkávání“.

7. kategorie: Počty dobrovolníků – je jich málo?

Počty dobrovolníků v České republice je věčně diskutované téma. Je jich dostatek? Je jich málo? To jsou otázky, které si kladou nejspíš všichni, kteří se v oblasti dobrovolnictví pohybují. Ale jaký na to mají názor ti, kteří s dobrovolníky pracují dnes a denně. Respondentka 1 si myslí, že je jich nedostatek hlavně v menších městech. Odůvodňuje své tvrzení vlastní zkušeností, působí jako dobrovolník v azylovém domě pro matky s dětmi na malém městě a povědomí veřejnosti je tam velmi malé a zájem téměř nulový. Ale v zápětí dodává, že tady si myslí, že Olomouc a větší města jsou na tom s dobrovolníky dobře. Ovšem sama stále v organizaci pocítuje nedostatek dobrovolníků. Respondentka 2 uvedla, že si myslí, že počty jsou dobré a pomalu se zvyšují. Dodává, že na rozdíl od ostatních dobrovolnických center a organizací v Olomouci si na nedostatek dobrovolníků stěžovat nemůže. Respondentka 3 odpověděla velmi krátce. Myslí si, že počty dobrovolníků stále mírně rostou, ale v porovnání s ostatními evropskými zeměmi máme ještě co dohánět. Zaujala mě odpověď poslední z respondentek, která uvedla, že si myslí, že dobrovolníků je pořád málo, že pořád vlivem historie jakou máme, tak se Češi pořád orientují spíše na sebe a na svoji rodinu. Respondentka 4, stejně jako ostatní doufá, že počet stále poroste.

Respondentka 1: „... podle mě pro každého, kdo chce pomáhat bez nároku na finanční ohodnocení, se najde místo“.

Respondentka 4: „...no myslím si, že je to pořád málo, že pořád vlivem té historie, jakou máme, tak se Češi pořád spíše orientují na sebe a na svoji rodinu“.

8. kategorie: Informovanost – co jsme ještě nevyzkoušely?

Otázky, které si koordinátoři dobrovolníků často kladou. Jak získat další dobrovolníky? Jak nejefektivněji informovat veřejnost, že existuje možnost stát se dobrovolníkem? Co jsme ještě nevyzkoušeli? Jak na to? Co si myslí o informovanosti veřejnosti, o možnostech stát se dobrovolníkem? Respondentky se téměř jednohlasně shodly, že povědomí veřejnosti je pořád velmi malé. Respondentka 1 porovnávala situaci malé město versus velké město. Uvedla, že z vlastní zkušenosti ví, že na malém městě je informovanost a zájem veřejnosti stát se dobrovolníkem téměř nulová, protože se k nim ta informace vůbec nedostane. Hlavně k obyvatelům středního a staršího věku. Respondentka 2 uvedla, že si myslí, že je to podle věku. Myslí si, že studenti jsou v otázce stát se dobrovolníkem velmi dobře informovaní, naproti tomu k obyvatelům staršího věku se ta informace o možnosti dobrovolnictví dostává velmi těžko. Respondentka 3 odpověděla krátce a výstižně. Informovanost je malá, máme co zlepšovat a taky se o to intenzivně snažíme. Respondentka 4 bere malou informovanost veřejnosti jako výzvu pro koordinátory hledat nové cesty a způsoby, jak dostat povědomí o dobrovolnictví do mysli všech lidí, nejen studentů.

Respondentka 4: „...myslím si, že je to velký úkol pro nás koordinátory a pro lidi, kteří se dobrovolnictvím zabývají. Abychom tu veřejnost informovali, odbourávali předsudky a stereotypy“.

4.5 Diskuze

Výzkumů na téma dobrovolnictví bylo provedeno již mnoho, například motivace dobrovolníků k dobrovolné činnosti a role dobrovolníka v organizaci, kterými se zabývají BP a DP, viz Theses. Myslím si, že výzkumů, které by se zabývaly dobrovolnictvím z pohledu koordinátorů dobrovolníků, je jako šafránu. Proto jsem se rozhodla, že přispěju svoji troškou do mlýna. Nalezla jsem pouze

jeden výzkum, který se částečně shoduje s výzkumem mým. Proto si dovolím malé srovnání. Jedná se o výzkum (Faltová Alžběta, 2017), kdy hlavním cílem bylo zjistit, jak vnímají roli koordinátorů dobrovolníků pracovníci Maltéžské pomoci, o. p. s., v Olomouci. Výzkumy se shodují na místě, kde byl výzkum prováděn, tedy v Dobrovolnickém centru Maltéžská pomoc o. p. s. Autorka použila dvě shodné kategorie, reflexe dobrovolníků a distribuce. V těchto dvou kategoriích došla autorka ke stejnému závěru, tedy že reflexe dobrovolníků formou supervize, intervize je důležitou a neodmyslitelnou součástí dobrovolnického centra. A že nejčastější formou distribuce aktivit centra jsou letáky a sociální sítě (Faltová, 2017, s. 60 – 62). Dále se již autorka ubírala směrem ke vzdělávání dobrovolníků, dokumentům centra, nebo pojištění dobrovolníků.

Zjištění prováděného výzkumu však nelze zobecnit, k tomuto záměru by bylo třeba uskutečnit výzkumné šetření s pomocí kvantitativní metodologie.

Závěr

Práce je rozdělena na dvě části – teoretickou a empirickou. Teoretická část se skládá ze tří kapitol. V první kapitole definujeme základní pojmy týkající se oblasti dobrovolnictví, například pojmy dobrovolník, dobrovolnické centrum, klient a další. Ve druhé se věnujeme třem vybraným dobrovolnickým centrům v Olomouci, konkrétně nabídce jejich dobrovolnických programů a aktivit. Třetí kapitola obsahuje vysvětlení pojmu koordinátor dobrovolníků a jeho činnosti v dobrovolnickém centru. Na třetí kapitolu plynule navazuje empirická část.

Hlavním cílem výzkumu bylo popsat fenomén dobrovolnictví z pohledu koordinátorů dobrovolníků ve třech vybraných dobrovolnických centrech a organizacích v Olomouci. Dílčím cílem výzkumu bylo získat odpovědi na otázky, týkající se počtu dobrovolníků, distribuce dobrovolných programů, definovat základní kritéria pro vstup do konkrétního dobrovolnického centra atd. To vše z pohledu těch, kteří denně pracují nejen s dobrovolníky, ale i s veřejností, klienty a sponzory. Zjištění však nelze zobecnit, k tomuto záměru by bylo třeba uskutečnit výzkumné šetření s pomocí kvantitativní metodologie.

Analýza polostrukturovaných rozhovorů ukázala několik zajímavých faktů. Všechny respondentky se shodly na motivaci, proč si zvolily právě profesi koordinátorky dobrovolníků. Všechny uvedly, že z toho mají dobrý pocit a práce je naplňuje jako lidi. V další kategorii, kritéria výběru dobrovolníků, se respondentky opět shodly na dvou hlavních kritériích, které musí zájemce o dobrovolnickou službu splňovat. Je to čistý trestní rejstřík a dobrý „první dojem“. Jak dostat náš dobrovolný program do povědomí veřejnosti? Na tuto otázku odpovídaly všechny respondentky téměř jednohlasně, letáčky na fakulty a někým možná nenáviděné sociální sítě. Chcete znát odpovědi na všechny otázky? V analýze polostrukturovaných rozhovorů a v doslovné transkripci rozhovorů se můžete zcela ponořit do názorů a myšlenek těch nejpovolanějších. Hlavním poselstvím ale stále zůstává výrok Respondentky 1: „...*kdo jde do dobrovolnictví srdcem a ví, že to chce dělat, tak zůstává*“.

Seznam použitých zdrojů

CORBIN, Juliet M. a Anselm L. STRAUSS. *Základy kvalitativního výzkumu: postupy a techniky metody zakotvené teorie*. Přeložil Stanislav JEŽEK. Boskovice: Albert, 1999, 196 s. SCAN, 2. ISBN 808583460X.

CRESWELL, John W. *Qualitative inquiry & research design: choosing among five approaches*. 2nd ed. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, c2007, 395 s. ISBN 978-1-4129-1606-6.

Dobrovolníci v neziskových organizacích. Vyd. 1. Praha: Informační centrum neziskových organizací, 2001. 24 s. ISBN 80-86423-05-0.

FRIČ, Pavol a kol. *Vzorce a hodnoty dobrovolnictví v české společnosti na začátku 21. století*. Praha: Agnes, 2010. 263 s. ISBN 978-80-903696-8-9.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016, 437 s. ISBN 978-80-262-0982-9.

HLADKÁ, Marie. Význam dobrovolnictví jako specifického lidského zdroje. *Aktuální otázky sociální politiky*. 2008 (2), 23-25. ISSN 1804-9095.

MATULAYOVÁ, Tatiana a kol. *Motivace k dobrovolnictví*. 1. vydání. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2016. 109 stran. Monografie. ISBN 978-80-244-5110-7.

Metodické doporučení Ministerstva kultury pro dobrovolnictví v kultuře a umění. II. aktualizované vydání. Praha: NIPOS, 2015. ISBN 978-80-7068-292-0.

MUSICK, Marc A. a John WILSON. *Volunteers: a social profile*. Bloomington: Indiana University Press, c2008. ISBN 978-025-3349-293.

MÜLLEROVÁ, Magdalena, ed. *Dobrovolníci pro kulturu: dobrovolnická činnost v kulturních organizacích*. 1. vyd. Praha: Česká kancelář programu Culture nákladem Institutu umění - Divadelního ústavu, 2011. 128 s. ISBN 978-80-7008-268-3.

ŠORMOVÁ, Lucie a KLÉGROVÁ, Alžběta. *Dobrovolnictví*. Praha: Vzdělávací institut ochrany dětí, 2006. 24 s. ISBN 80-86991-68-7.

ŠVAŘÍČEK, Roman a Klára ŠEĎOVÁ. *Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách*. Vydání druhé. Praha: Portál, 2014, 377 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

TOŠNER, Jiří a SOZANSKÁ, Olga. *Dobrovolníci a metodika práce s nimi v organizacích*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2002. 149 s. ISBN 80-7178-514-8.

Elektronické zdroje:

BROŽ, Michal, Jiří TOŠNER a Hanka KUŠKOVÁ. *Volunteering infrastructure: in Czech republic* [online]. European volunteer center, 2012 [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <https://www.hest.cz/cdn/public/001142.pdf>

Centrum pro rodiny: s dvojčaty a vícerčaty [online]. Olomouc: Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícerčaty [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://dvojcata.net/77/o-nas>

Centrum pro rodiny: Asistent do rodiny [online]. Olomouc: Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícerčaty [cit. 2018-03-31]. Dostupné z: <http://dvojcata.net/62/o-programu>

Dobrovolnické centrum. *Fakultní nemocnice Olomouc* [online]. Olomouc [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: https://www.fnol.cz/dobrovolnicke-centrum-zakladni-informace-sekce_732.html

Dobrovolnické centrum. *Fakultní nemocnice Olomouc* [online]. Olomouc [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: https://www.fnol.cz/dobrovolnicke-centrum-zakladni-informace-sekce_733.html

FALTOVÁ, Alžběta. *Role koordinátora dobrovolníků v Maltézské pomoci, o. p. s* [online]. Olomouc, 2017 [cit. 2018-04-11]. Dostupné z: https://theses.cz/id/4zomp7/Diplomov_prce_Faltov.pdf. Diplomová práce. Univerzita Palackého v Olomouci, Cyrilometodějská teologická fakulta, Katedra křesťanské a sociální práce. Vedoucí práce Doc. PaedDr. Tatiana Matulayová, PhD.

Jak fungují dobrovolnická centra. *Dobrovolník* [online]. Praha: HESTIA - Centrum pro dobrovolnictví, 2017 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/jak-funguji-dobrovolnicka-centra>

O nás. *Maltézská pomoc, o. p. s.* [online]. Praha: Netsimple, 2016, 2016 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/co-delame#siteNav>

O nás. *Maltézská pomoc, o. p. s.* [online]. Praha: Netsimple, 2016, 2016 [cit. 2018-04-02]. Dostupné z: <http://www.maltezskapomoc.cz/olomouc/o-nas>

Respitní. In: *Slovník cizích slov* [online]. Praha: ABZ.cz, c2005-2018 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <http://slovník-cizich-slov.abz.cz/web.php/slovo/respitn>

ROCHESTER, Colin. *Making sense of volunteering: A literature review* [online]. 2. London: Volunteering England on behalf of The Commission on the Future of Volunteering, 2006 [cit. 2018-03-31]. ISBN 1897708386. Dostupné z: <https://www.issuelab.org/resources/20073/20073.pdf>

Všeobecná deklaráce o dobrovolnictví. In: *Dobrovolník* [online]. Praha: Hestia, 2004, 2001 [cit. 2018-04-09]. Dostupné z: <https://www.dobrovolnik.cz/z-dobrovolnictvi-aktualne/chtela-bych-se-zeptat-jak-je>

Legislativa:

Zákon o dobrovolnické službě. In: *Sbírka zákonů*. Praha: Tiskárna Ministerstva vnitra, 2002, ročník 2002, částka 82, číslo 198. Dostupné také z: <http://www.mvcr.cz/clanek/dobrovolnicka-sluzba-500539.aspx>

Seznam zkratek

FNOL – Fakultní nemocnice Olomouc

Seznam příloh

1. Doslovná transkripce rozhovorů
2. Informační leták programu Asistent do rodiny s dvojčaty a vícěrčaty

Příloha č. 1

Rozhovor s respondentkou 1 – Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícčaty

1. Jak dlouho jste koordinátorem ve Vaší organizaci?

Teď to bude rok a půl. Hrozně rychle to utíká.

2. Můžete mi říci pozitiva a negativa profese koordinátora dobrovolníků?

Pozitiva jsou, že se dostávám do kontaktu s rodinami, což se mi hodí i do praxe potom. Baví mě to a je to něco, co mi pomáhá se dál rozvíjet. Na druhou stranu teď vnímám, že těch negativ je mnohem víc, protože člověk musí jakoby ty dobrovolníky uhánět a je to takový nepříjemný, ne všichni berou ty svoje povinnosti, tak jak by měli. Možná je to i tím, že jsem v tom věku, kdy ti dobrovolníci jsou skoro moji vrstevníci, tak je to takový, že diriguju stejně starý no.

3. Proč jste si zvolila právě tuto organizaci?

Já jsem si to v podstatě nevybrala, bylo mi to nabídnuto. Ale celkově, jak jsem vlastně k té organizaci přišla. Tak to přišlo skrze bakalářskou práci, kterou jsem psala na téma rodiny s dvojčaty a začala jsem s nima spolupracovat. Potom z toho nějak vyplynulo, že mi tuhle pozici nabídli, protože ta původní koordinátorka odešla do zaměstnání, tak chtěli někoho, kdo by to dělal místo ní.

4. Byla jste někdy sama dobrovolníkem?

Ano, byla jsem dobrovolníkem v Kojeneckém ústavu u nás ve městě, ještě na střední škole jsem tam chodila. A potom jsem byla chvíli dobrovolníkem v Centru pro rodiny s dvojčaty a vícčaty, předtím než jsem se vlastně stala koordinátorkou dobrovolníků. Takže vím, co to obnáší, znám to i ze strany toho dobrovolníka.

5. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, jaká jsou kritéria pro jejich výběr?

Řekla bych, že velkou roli hraje první dojem. Podle mě začíná všechno už tím prvním kontaktem, když člověk vidí, jak probíhá třeba kontakt přes e-mail, o tom si člověk udělá tak trochu obrázek. Ale jsou důležité ty základní věci jako

bezúhonnost těch dobrovolníků, což platí asi všude. Musí podepsat všechny formuláře, ale jinak, že bychom je vybírali podle nějakých kritérií, to vyloženě nefunguje. Ještě si vlastně ověříme rozhovorem, proč mají zájem o to dobrovolnictví, jaký mají vztah k dětem, zkušenosti s dvojčaty. Protože se objevují i takový, kteří to chtějí dělat jen proto, aby dostali papír, že dělají dobrovolníka.

6. Jak dáváte vědět veřejnosti, že existuje možnost zapojit se do Vašeho dobrovolnického programu?

Tak máme letáčky, snažíme se cílit hlavně na studenty univerzity. Snažíme se roznášet je po knihovnách, fakultách, hlavně teda na pedagogickou fakultu. Zveřejňuju to taky na facebooku v různých skupinách, nejvíce do skupiny asistentů, centra, pedagogické fakulty a univerzity. Potom na webových stránkách centra. Nejvíce to zveřejňuju na začátku semestru.

A funguje to?

Když to reálně teď zhodnotím, tak tenhle rok je hodně kritickej. Dobrovolníci vůbec nepřibývají, naopak přibývají rodiny, které by potřebovaly pomoc, ale bohužel jim nemám koho nabídnout, tak to mě hrozně mrzí. Pořád přemýšlím nad tím, jak ty dobrovolníky nalákat, jestli to není vidět, nebo jestli o to nemají zájem. Jestli se to třeba na tom facebooku pod vlivem všech těch zpráv ztratí, těžko říct. Ještě jsem si vzpomněla, že to propagujeme na různých akcích centra, konferencích a setkáních.

7. Dokázala byste říci, jak dlouho trvá spolupráce mezi dobrovolníkem a organizací?

Tak tím, že já jsem v té funkci teprve rok a půl, tak se dá říct, že to nemůžu moc porovnávat. Jsou dobrovolníci, které jsem převzala ještě od původní koordinátorky a tím že program funguje od roku 2014, což je 4 roky, tak tam jsou slečny, které jsou zapojeny od toho roku 2014. Tam už si vytvořily asistentky rodinné vztahy, takže ony už to neberou kolikrát už jako dobrovolnictví. Ale pořád jsou součástí programu. Ale najdou se i slečny, v poslední době asi pět, které byly součástí jen cca 3 měsíce a potom to z různých důvodů ukončily. Řekla bych to

takhle, kdo do toho jde srdcem a ví, že to chce dělat, tak většinou zůstává. Na počty bych řekla, že je to tak 50 na 50.

8. Jaké typy dobrovolníků jsou u Vás nejvíce zastoupeny? (věk, pohlaví, vzdělání,...)

Z 95% jsou to studentky Vysokých škol, nebo Středních škol, ty ale daleko méně. Máme jen dvě paní ve středním až důchodovém věku, kterým už odrostly děti, tak se začaly věnovat dobrovolnictví v rodinách s dvojčaty. Ty jsou součástí programu již od toho roku 2014.

Proč si myslíte, že těch starších zájemkyň není více?

No, původní záměr byl takový, že bychom to inzerovali na Univerzitě třetího věku, ale přišla mi informace z té druhé strany, že nemám čekat nějaký extrémní zájem ze strany seniorů. Že úplně nejsou tak, jak to říct, ochotni dělat něco zadarmo. Ale možná by se našli, zase si říkám, pokud s nimi nenavážeme ten kontakt, tak se to nedozvědí. I když se letáčky snažím dávat i do Vědecké knihovny. Nevím, jak bych je vlastně měla jinak oslovit, protože na ten internet se vzhledem k seniorům nemůžeme spoléhat.

9. Probíhá u Vás reflexe dobrovolníků, popřípadě jak často a jakou formou?

Jako, že bychom vyloženě hodnotili konkrétně každého dobrovolníka to ne, ale probíhají porady, kde se vnitřně o tom bavíme, hodnotíme celkově ten program, celkové to fungování a dvakrát ročně probíhá setkání rodin a asistentů (před Vánoci a v létě), takže tam probíhá diskuze a jakési hodnocení mezi dobrovolníky, rodinami a organizací. Takže vyloženě formální hodnocení nemáme, tak to postavené nemáme.

10. Jaký máte názor na počty dobrovolníků v České republice? (l roku 2016 to byli téměř 2 miliony osob, to je 29% populace nad 14 let).

Já to vnímám, za nás jako nedostatek. Tím, že i teď působím jako dobrovolník v azylovém domě pro matky s dětmi u nás na malém městě. Takže mám pocit, že na těch menších městech je těch dobrovolníků pořád nedostatek, tam ti lidi o to zájem nemají. Ale věřím, že třeba tady v Olomouci je jich dost. Ale nedokážu

posoudit, jestli by jich bylo potřeba víc. Podle mě každá organizace by brala dobrovolníky, ať už se zaměřují na seniory, děti nebo zvířata. Takže vlastně by jich mohlo být víc, protože by se určitě někde ujali. Podle mě pro každého, kdo chce pomáhat bez nároku na finanční ohodnocení, se najde místo.

11. Co si myslíte obecně o informovanosti veřejnosti, o možnosti stát se dobrovolníkem?

Já to pořád porovnávám z hlediska malé město versus velké město, protože mám tu zkušenost. Podle mě lidé na tom malém městě většinou vůbec neví, že něco takového funguje. Protože jsem tam snad nikdy nezaznamenala nějakou zmínku v novinách nebo prostě na webových stránkách města. Možná je to i tím, že tam ty organizace nejsou tak aktivní, jako třeba tady v Olomouci. Že člověk si je musí cíleně vyhledat. Myslím si, že možná kdyby se ty informace více rozšiřovaly, tak že by to ty lidi napadlo. Protože podle mě, to napadá hlavně lidi, co studují nějaký humanitní obor.

12. Chcete něco dodat?

No, přála bych si, aby ti lidi o to ten zájem měli, i kdyby to nedělali pravidelně. Ale aby se zapojili, protože sama vidím, že konkrétně u nás si ty rodiny toho strašně váží, pro ně je to neskutečná pomoc. Takže kdyby se ty počty dobrovolníků, nejen z řad studentů zvyšovaly, tak by to bylo super.

Rozhovor s respondentkou 2 – Dobrovolnické centrum Fakultní nemocnice Olomouc

1. Jak dlouho jste koordinátorem ve Vaší organizaci?

Koordinátorkou jsem rok, ale v nemocnici pracuji přes dvacet let.

2. Můžete mi říci pozitiva a negativa profese koordinátora dobrovolníků?

Tak já se snažím vidět hlavně ty pozitiva, že mě ta práce baví a naplňuje, je podle mě smysluplná. Potíže, tak potýkám se s nedostatkem dobrovolníků středního věku. Většinou se totiž jedná o studenty, kteří nejsou použitelní na všech

pracovištích. Protože většinou mezi dobrovolníkem a pacientem probíhá rozhovor a když máte dospělého pacienta, tak k tomu rozhovoru je potřeba zhruba stejně starý soupeř, s nějakou životní zkušeností.

3. Proč jste si zvolila právě tuto organizaci?

Úplně jsem si ji nevybrala, v nemocnici pracuji už dlouhé roky, asi 20 let a bylo mi to nabídnuto. A protože mi to připadalo smysluplné, tak jsem tuto nabídku přijala.

4. Byla jste někdy sama dobrovolníkem? Nebyla.

5. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, jaká jsou kritéria pro jejich výběr?

Tak jsou zásady, které musí splnit, a pak samozřejmě vždycky na základě osobního pohovoru zjistíme, jestli je to osobnostně vhodný člověk. Jedná se vlastně o dlouhý komplex náležitostí. Kdy si s tím člověkem dám osobní schůzku, vidím, koho mám naproti sobě, jak na mě působí člověk jako osobnost. Potom musí mít podklady k dobrovolnictví, jako je výpis z rejstříku trestů, životopis, dvě fotografie. Vedu s budoucím dobrovolníkem strukturovaný rozhovor, kde se snažím dopít jakou má motivaci, co ho k tomu vede, jestli má předchozí zkušenost s dobrovolnictvím. Dobrovolníci u nás podstupují psychodiagnostiku, jedná se o cca 300 otázek, protože jsou to pro nás úplně cizí lidé z ulice, nic o nich nevím a budou v kontaktu s pacienty. Dále se ještě ptám, co preferuje, jestli pobyt u dětí, seniorů nebo u pacientů středního věku.

6. Jak dáváte vědět veřejnosti, že existuje možnost zapojit se do Vašeho dobrovolnického programu?

Tak jedná se o prezentaci na středních zdravotnických školách a vysokých školách. Rozdáváme letáčky, které umisťujeme do knihoven, na oddělení, aby vlastně pacienti věděli, že tady je ta možnost setkávání se s dobrovolníkem. Stává se, že lidé co tady byli jako pacienti, to potom chtějí zpříjemnit těm dalším pacientům.

7. Dokázala byste říci, jak dlouho trvá spolupráce mezi dobrovolníkem a organizací?

Smlouva se uzavírá na rok, s tím že podepisují, že u nás stráví minimálně 3 měsíce, protože jejich nástupem do dobrovolnického centra jsou spojeny náklady, jako je tričko, vizitka, školení atd. Protože se jedná většinou o studenty, tak to trvá většinou do zkuškového období a potom se zase vrátí, často teda migrují. Z dobrovolníků, kteří jsou tady déle jako rok, jedná hlavně o starší, už usazené dobrovolníky, kteří už pracují.

8. Jaké typy dobrovolníků jsou u Vás nejvíce zastoupeny? (věk, pohlaví, vzdělání,...).

Tak jak jsem již zmínila, jsou to většinou studenti, nebo lidé středního věku. Jedná se většinou o ženy, ale najdou se i muži. My tedy držíme počet našich dobrovolníků na čísle 25. Většinou to vyjde tak, že když někdo odejde, tak ho v zápatí nahradíme novým dobrovolníkem.

9. Probíhá u Vás reflexe dobrovolníků, popřípadě jak často a jakou formou?

Mají intervizní setkání, kde se můžou sebereflektovat. Co se jim daří, nedaří. Je to něco jako supervize, která ale probíhá prostřednictvím někoho z venku. Kdežto tady je to pracovníkem uvnitř organizace. Probíhá předávání informací a zkušeností mezi odděleními. Jinak protože jsme v kontaktu s vrchními sestrami, tak se vždycky ptám jak se jim a celému oddělení spolupracuje s dobrovolníky a ptám se i dobrovolníků, jestli jim to oddělení vyhovuje, nebo jestli by chtěli přeřadit na jiné oddělení.

10. Jaký máte názor na počty dobrovolníků v České republice? (k roku 2016 to byli téměř 2 miliony osob, to je 29% populace nad 14 let).

Tak řekla bych, že ty počty jsou dobré a stále se zvyšují. My si tedy nemůžeme stěžovat na nedostatek dobrovolníků, ale věřím, že spoustu dalších organizací jich má nedostatek.

11. Co si myslíte obecně o informovanosti veřejnosti, o možnosti stát se dobrovolníkem?

Chtělo se mi říct ne, ale myslím si, že je to podle věku. Ono je to totiž takovej trend, já když jsem byla v 90. letech v USA, tak tam se to bralo tak, že je to prostě základ, že každá dělá nějakou dobrovolnickou činnost, ať už v kostele, nějaká výuka kroužků atd. Tady tohle u nás dlouhou dobu nebylo. Dneska si myslím, že zejména studenti jsou v tomhle perfektně informovaní i díky třeba přednáškám, jak se obcházejí ty vysoké a střední školy. Ale třeba starší generace o tom moc neví a je fakt, že se pořád potýkáme s tím, že když přijde dobrovolník k tomu seniorovi, tak i když mu to opakovaně vysvětluje, tak pro něj je to pořád nepochopitelné, že někdo dělá, že nemusí a nic za to nemá. Takže si myslím, že v té starší generaci není ta informovanost tak rozsáhlá, ale myslím si, že je to otázka času.

12. Chcete něco dodat?

Tak ještě mě napadá, že vlastně počty těch zájemců nekorespondují s těma skutečnými. Že oni třeba přijdou a mezi tím to nějak vysumí, nebo je tam ta prodleva mezi tou psychodiagnostikou a tou další návštěvou, školením atd. Třeba se mi nahlásí sto lidí a do skutečného terénu jich dostane třeba jenom 40%. Takže ten zájem je, ale vždycky se mi z toho ještě spousta potenciálních zájemců vyfiltruje. Takže ono to není primárně o tom zájmu, ale o tom jaké finální číslo mi z toho vypadne.

Rozhovor s respondentkou 3 – Maltézká pomoc

1. Jak dlouho jste koordinátorem ve Vaší organizaci? Bude to už šest let.

2. Můžete mi říci pozitiva a negativa profese koordinátora dobrovolníků?

Pozitiva jsou určitě v tom, že mám nadstandartní možnost se setkávat se zajímavýma lidma. To je určitě zajímavá věc. Negativní je třeba, že to poměrně výrazně zasahuje do času, protože aby si člověk toho dobrovolníka udržel, tak o něho musí nějakým způsobem pečovat. Ta péče o dobrovolníka je časově náročná.

3. Proč jste si zvolila právě tuto organizaci?

Zvolila jsem si ji z toho důvodu, že mě tady lákala ta atmosféra, že jsou tady fajn lidi, že to není taková ta sociální organizace, třeba typu příspěvkové organizace, ale že je to prostě neziskovka. I do té neziskovky jdou pracovat ve většině případů lidi, kteří jsou trošku jiní, kteří nechtějí být jenom úředníky, tak. Nechtějí být jen úředníci, ale chtějí tady být pro někoho.

4. Byla jste někdy sama dobrovolníkem? Nebyla.

5. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, jaká jsou kritéria pro jejich výběr?

Máme samozřejmě daný kritéria, ale 90% je o tom, jaký na Vás udělá, ten dobrovolník dojem. Protože takový jaký udělá dojem na Vás, takový udělá s velkou pravděpodobností i na toho klienta. Takže nejlepší je taková ta vhodná sebe prezentace. Dobrovolníci můžou být lidi vzdělaní, zajímavý, zodpovědní, atd. Ale když mají takovou prapodivnou sebe prezentaci, tak to nikdy nevytvoří u klienta pocit bezpečí.

V jaké oblasti koordinuje dobrovolníky, v jakých programech?

Já mám na starosti programy pro pomoc osobám se zdravotním postižením, pomoc seniorům, pomoc pečujícím osobám při hlídání zdravotně postižených a poslední je program dobrovolníci v nemocnicích a zdravotnických zařízeních. Což je konkrétně tady u nás dobrovolnictví v Hospicu na Svatém kopečku.

6. Jak dáváte vědět veřejnosti, že existuje možnost zapojit se do Vašeho dobrovolnického programu?

Jsou to webové stránky, sociální sítě, potom využíváme nástěnky na univerzitách a v kostelích. A pokud je nějaká příležitost se prezentovat před skupinou lidí, tak ji také využíváme.

7. Dokázala byste říci, jak dlouho trvá spolupráce mezi dobrovolníkem a organizací?

Drtivá většina dobrovolníků jsou v programech, které vedu, studenti, takže zpravidla to trvá tak dlouho, jak dlouho trvá jejich studium.

8. Jaké typy dobrovolníků jsou u Vás nejvíce zastoupeny? (věk, pohlaví, vzdělání,...).

Jak jsem už říkala, v mých programech jsou to z 95% studenti. Když bych měla srovnat jak je to s počty mužů a žen, tak je to cca 65% žen a 45% mužů. Většinou se tedy jedná o studenty univerzity.

9. Probíhá u Vás reflexe dobrovolníků, popřípadě jak často a jakou formou?

Tak určitě dobrovolníci navštěvují supervize, potom máme i intervize, to znamená, že já a dobrovolník si sedneme a rozebíráme tu situaci. Určitě se s dobrovolníkem setkáváme kvůli klientovi, a to pravidelně, rozebíráme jeho náhled na tu situaci, která v té rodině, nebo u toho klienta je. Máme i možnosti neformálních setkávání.

Pocitujete zájem ze strany těch studentů?

Já bych řekla, že zájem vzrůstá, ale minimálně. Pořád je tady ta povědomost o tom dobrovolnictví malá.

10. Jaký máte názor na počty dobrovolníků v České republice? (k roku 2016 to byli téměř 2 miliony osob, to je 29% populace nad 14 let).

A tak, to se tak nějak dlouhodobě ví, že ta tradice v České republice prostě není, takže těch dobrovolníků je pořád málo. Otázkou je, jestli třeba těch dobrovolníků není moc, akorát, že nejsou nikde registrovaní. Protože bych řekla, že je forma dobrovolnictví, která ve velkém probíhá třeba na vesnicích, sousedská výpomoc, je to jistá forma dobrovolnictví, ale není to nikde organizované.

Když už jsme u těch dobrovolníků, potýkáte se s nedostatkem dobrovolníků, nebo liší se to program od programu?

Liší se to program od programu. Ono těch dobrovolníků není nikdy dost, když si vezmete, že třeba naši dobrovolníci chodí do domova pro seniory do

Chválkovic, tak oni mají 350 klientů a kdyby si každý ten klient přál svého dobrovolníka, tak je jich pořád velký nedostatek. Co se týká takové té poptávky a nabídky, tak těch dobrovolníků je mírný nedostatek.

11. Co si myslíte obecně o informovanosti veřejnosti, o možnosti stát se dobrovolníkem?

Jak už jsem říkala dříve, myslím si, že ta informovanost veřejnosti je malá a je ještě hodně co zlepšovat.

12. Chcete něco dodat?

Jaký program Vás nejvíce baví, nebo spolupráce s jakou skupinou?

Musím říct, že každý ten program, každá ta skupina, je specifická a je něčím hrozně zajímavá. Musím říct, že hrozně osvěžující, byť to teď bude znít strašně zvláště, je třeba ten dobrovolnický program v hospici, kde jsou lidé umírající, ale i přesto je tam ta atmosféra taková příjemná, je tam takový ten pocit smíření. Ve většině případů ti dobrovolníci tam tvoří takovou silnou a pevnou skupinu. Takže to vzájemné sdílení je opravdu úžasné. Potom v programech, kde dobrovolníci chodí do domácností, tam je to zase trochu jiné. Když už se budu bavit o tom nejčastějším modelu, tak ten starý člověk a student, jak tam vznikne takovej ten hezkej vztah, jako babička a vnučka nebo dědeček a vnuk. Tak kolikrát má člověk pocit, že má vlastně tu vzácnou možnost být u toho, že vzniká fakt hezký přátelství, který trvá i přesto, že dobrovolnictví už skončilo, ale oni jsou pořád přátelé.

Rozhovor s respondentkou 4 – Maltézká pomoc

1. Jak dlouho jste koordinátorem ve Vaší organizaci? Je to teď téměř dva roky.

Od kolegyně jsem se dozvěděla, že máte rozdělené kdo, jaké programy vede. Takže které programy koordinujete vy?

Já konkrétně mám dobrovolníky v domově pro seniory Pohoda ve Chválkovicích, tam mám ke 30ti dobrovolníkům. Pak mám dvě klientky v domácnosti, u kterých mám taky dobrovolnice. A od prvního března rozjíždím

nový program, který se jmenuje 3G, napříč generacemi. Spočívá v tom, že v tuto chvíli jsme na počátku, tak vyhledáváme dobrovolníky, kterými budou osoby starší 50ti let a tito dobrovolníci budou dobrovolničit u dětí ve věku mateřské a základní školy. Budou to děti, které nemají kontakt se svou vlastní babičkou nebo dědečkem a to z jakéhokoliv důvodu, buď toho dědečka a babičku nemají, nebo je mají daleko, nebo ty vztahy nejsou ideální. Takže jsou to děti, kterým chybí tahle osoba v jejich životě, nemůžou s nimi trávit čas a nemohou tak získávat to, co se s babičkami a dědečky zažívá.

2. Můžete mi říci pozitiva a negativa profese koordinátora dobrovolníků?

Hm... to se budu muset zamyslet. Tak určitě mi to přináší vzhled do těch sociálních služeb, protože teprve nedávno jsem dostudovala, dělala jsem to i za studia, což pro mě bylo také velmi přínosné. Dále různé kontakty s organizacemi tady v Olomouci, s pracovníky z jednotlivých organizací, takže vlastně takový přehled sociálních služeb. A negativa, tak pro mě, nejsem typ člověka, který umí vystupovat před lidmi a tenhle úkol tam je, zahrnuje to povinnost občas vystoupit a představit dobrovolnický program, představit jak to funguje a získávat ty lidi.

3. Proč jste si zvolila právě tuto organizaci?

Začínala jsem tady před dvěma a půl lety jako osobní asistentka, po půl roce mi bylo nabídnuto, že bude výběrové řízení na pozici koordinátora dobrovolníků, tak sem souhlasila, proběhlo výběrové řízení, na základě kterého jsem byla přijata.

4. Byla jste někdy sama dobrovolníkem?

Tak dřív jsem pomáhala při jednorázových akcích jako je tří králová sbírka a tak. A teď dva a půl roku, jsem členkou komunity Sant'Egidio, která pomáhá chudým v jakémkoliv slova smyslu.

5. Podle čeho vybíráte dobrovolníky, jaká jsou kritéria pro jejich výběr?

Snažíme se oslovit co největší spektrum lidí a z těch zájemců, kteří přijdou, tak těm nabídneme klienty, ke kterým by mohli docházet. A pak se snažíme, spolu s tím zájemcem o dobrovolnictví, najít toho správného klienta, ke kterému by ten

dobrovolník seděl. Takže aby například žena, klientka, která chce mít nějakou „kamarádku“, tak k ní přidělit ženu, nebo když mají společné zájmy, jako je třeba akvaristika, sport a další. A jinak žádná větší kritéria nemáme. Samozřejmě požadujeme, aby ten dobrovolník plnil povinnosti, ke kterým se zaváže, aby tomu klientovi nevnucoval svoje názory, ať už náboženské nebo politické. Aby byl spolehlivý a zodpovědný a za tím člověkem opravdu chodil. A v neposlední řadě požadujeme výpis z rejstříku trestů.

6. Jak dáváte vědět veřejnosti, že existuje možnost zapojit se do Vašeho dobrovolnického programu?

Jak už určitě říkala kolegyně, tak jsou to letáčky, sociální sítě, články v různých novinách atd.

7. Dokázala byste říci, jak dlouho trvá spolupráce mezi dobrovolníkem a organizací?

Jsou dobrovolníci, kteří nastoupí a během tří měsíců odejdou, potom tu máme ale i dobrovolníky, kteří tu jsou několik let. Takže je to hrozně různorodé. Ale myslím si, že většina je spíš dlouhodobých, takže průměrně tak dva až tři roky u nás stráví.

8. Jaké typy dobrovolníků jsou u Vás nejvíce zastoupeny? (věk, pohlaví, vzdělání,...).

Kolegyně má hodně studentů, ale já mám v programu velkou skupinu pracujících a už méně studentů a seniorů. Ale doufám, že nám ten počet naroste u nového programu na osoby 50 let a výše.

9. Probíhá u Vás reflexe dobrovolníků, popřípadě jak často a jakou formou?

Jednou za půl roku mají dobrovolníci povinnost účastnit se supervizí a kromě toho mohou kdykoliv využívat intervizí, to znamená rozhovoru se mnou nebo s jiným koordinátorem.

10. Jaký máte názor na počty dobrovolníků v České republice? (k roku 2016 to byli téměř 2 miliony osob, to je 29% populace nad 14 let).

No myslím si, že je to pořád málo, že pořád vlivem té historie, jakou máme, tak se Češi pořád spíše orientují na sebe a na svoji rodinu. Ten potenciál pomáhat si vzájemně je tady velký, a když se srovná Česko a další evropské země, tak je to velký rozdíl, takže si myslím, že pořád ten počet roste a měl by růst.

11. Co si myslíte obecně o informovanosti veřejnosti, o možnosti stát se dobrovolníkem?

Tak myslím si, že ta informovanost je velmi malá. Myslím si, že je to velký úkol pro nás koordinátory a pro lidi, kteří se dobrovolnictvím zabývají. Abychom tu veřejnost informovali a odbourávali předsudky a stereotypy. Velká část veřejnosti má dost zkreslené představy a pohled a myslím si, že je hodně důležité ten pohled měnit. Předat jim tu realitu, tak jak to opravdu vypadá.

Stává se Vám, že dobrovolník přijde a zjistí, že ta realita je úplně jiná, než jeho představa? Popřípadě jestli odejdou, nebo zůstávají?

Tak u kolegyň, které mají klienty jako rodiny s dětmi, tak tam často přicházejí dobrovolníci, kteří mají určitou zakázku, takhle chtějí, aby to vypadalo, ale pak zjišťují, že to takhle úplně nefunguje. U nás to není tak časté, protože máme seniory, tak tam většinou ví, co čekat. Osamocený senior, který si chce povídat.

12. Chcete něco dodat?

Například, který program je Vám nejbližší?

Těžko se mi to srovnává, protože mám hlavně ten domov pro seniory, tak tam je to moc fajn. Je to trochu náročné s tou komunikací, protože nejsem tamní pracovník. Někdo je to časově náročné se nějak sladit s personálem domova, se sociálními pracovníky a s klienty. Takže tohle je taková trochu obtíž, ale jinak je to fajn a ten domov je hodně veliký a ti dobrovolníci tam jsou hodně důležití.

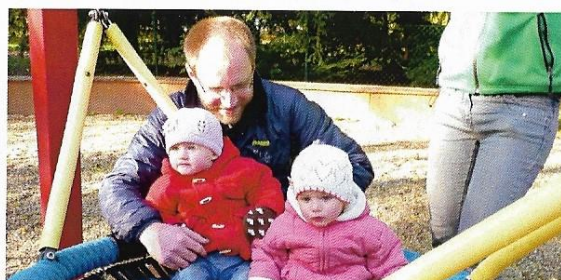
Když už jsme u toho personálu, zajímalo by mě, jestli personál domova dobrovolníky přijímá kladně?

Jsou na ně zvyklý a jsou za ně rádi. Protože vidí ty klienty, kteří jsou ve většině případů osamocení, i když je tam kolem spousta personálu, tak pořád nikdo nemá moc čas se s nimi zastavit a věnovat jim ten čas, který by ti klienti potřebovali.

„Pomáháme změnit dvojnásobnou starost na dvojnásobnou radost.“

Jste rodina s dvojčaty/vícerčaty?

Chcete asistenta/ku zdarma na 2-3 hodiny týdně?

Program Asistent do rodiny s dvojčaty a vícerčaty realizuje Centrum pro rodiny s dvojčaty a vícerčaty. Snažíme se tuto službu poskytnout rodičům vícerčat v Olomouckém kraji a pomoci jim tak překonat řadu životních překážek. Podstatou projektu je pomoc prostřednictvím úlevové péče v rodině.

Rodina může vybírat ze čtyř oblastí:

- asistence při volnočasových aktivitách
- doprovod klékaří či na rehab. cvičení
- výpomoc a asistence doma v rodině
- pomoc při předškolní/školní přípravě

Cílem projektu je především najít vhodného asistenta rodině na míru, současně poskytovat všem zúčastněným supervize, konzultace, odborná školení a provázení.

Kontakt na koordinátorku:

Bc. et Bc. Lucie Ševčíková
T: +420 730 521 788
E: asistentsdvojcaty@gmail.com
W: www.dvojcata.net/o-programu
f: Asistent do rodiny s dvojčaty a vícerčaty

ASISTENT DO RODINY S DVOJČATY A VÍČERČATY

Základní podmínkou pro poskytování služby je zájem rodiny do programu vstoupit. Programu se mohou účastnit rodiny s dvojčaty/trojčaty z Olomouckého kraje od jejich narození po věk 8 let.

Asistent/ka je studentka VOŠ nebo VŠ, aktivní prarodiče či kdokoli, kdo má srdce na pravém místě, má rád děti a je ochotný věnovat 2-3 hodiny týdně ze svého času rodině, která to potřebuje. Rodině garantujeme, že za nimi bude docházet asistent/ka každý týden na minimální čas 2-3 hodiny. Asistenti/ky jsou proškoleni.

Asistenti umožňují rodinám účastnit se aktivit, které by byly se dvěma a více dětmi náročné nebo neuskutečnitelné.

Informační schůzky pro zájemce rodin probíhají každý měsíc. Pro aktuální termín zkontaktujte koordinátorku programu.

Tento projekt je spolufinancován z dotačního programu:

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

CENTRUM PRO RODINY S DVOJČATY A VÍČERČATY
náves Svobody 41 / Olomouc - Holice / www.dvojcata.net

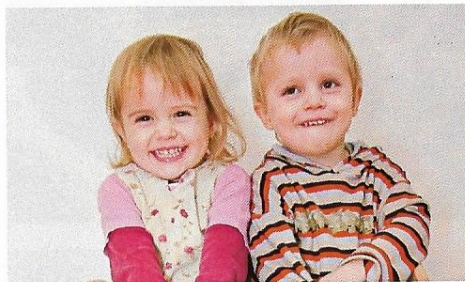
„Pomáháme změnit dvojnásobnou starost na dvojnásobnou radost.“

POMÁHEJ S NÁMI!

Máš 2-3 hodiny týdně čas?

Chtěl/a bys jej věnovat rodině s dvojčaty?

Tvou pomoc přivítají s otevřenou náručí!

Co ti nabízíme?

- vstupní zaškolení
- potvrzení o dobrovolnické službě
- pojištění dobrovolníka
- 1-2 supervize za rok
- odborné poradenství
- metodické vedení
- další vzdělávání
- smysluplnou práci
- příjemný mladý kolektiv

Co požadujeme?

- věk minimálně 18 let
- trestní bezúhonnost
- 2-3 hodiny týdně věnované rodině s dvojčaty/vícerčaty
- radost a nadšení z práce s dětmi

Kontakt na koordinátorku:

Bc. et Bc. Lucie Ševčíková
T: +420 730 521 788
E: asistentsdvojcaty@gmail.com
W: www.dvojcata.net/o-programu
f: Asistent do rodiny s dvojčaty a vícerčaty

ASISTENT DO RODINY

S DVOJČATY A VÍČERČATY

Cílem programu je ulevit rodině v péči o dvojčata a vícerčata - asistence při volnočasových aktivitách - cvičení, návštěva hřiště, plavání s dětmi / doprovod k lékaři či na rehabilitační cvičení / výpomoc a asistence doma v rodině s dvojčaty a vícerčaty / školní příprava,...

Zaujala tě nabídka? Zkontaktuj koordinátorku programu, domluvíte si schůzku, na které tě blíže seznámí s programem a zodpoví veškeré tvé otázky. Po vyplnění dotazníku a vstupním zaškolením tě koordinátorka seznámí s rodinou, se kterou se posléze setkáš 2-3 hodiny týdně.

Informační schůzky pro nové dobrovolníky probíhají každý měsíc. Pro aktuální termín zkontaktujte koordinátorku programu.

Tento projekt je spolufinancován z dotačního programu:

MINISTERSTVO VNITRA
ČESKÉ REPUBLIKY

CENTRUM PRO RODINY S DVOJČATY A VÍČERČATY

náves Svobody 41 / Olomouc - Holice / www.dvojcata.net

ANOTACE

Jméno a příjmení:	Klára Staňková
Katedra:	Ústav pedagogiky a sociálních studií
Vedoucí práce:	PaedDr. Alena Jůvová Ph.D.
Rok obhajoby:	2018

Název práce:	Dobrovolnictví jako společenský fenomén: z pohledu koordinátorů dobrovolníků
Název v angličtině:	Volunteering as a social phenomenon: from the point of volunteer coordinators
Anotace práce:	Práce je zaměřena na fenomén dobrovolnictví. Teoretická část se zabývá vymezením základních pojmů oblasti dobrovolnictví, popisem tří vybraných dobrovolnických center v Olomouci a činnostmi koordinátora dobrovolníků. V empirické části je zjišťován názor koordinátorů dobrovolníků na současnou situaci v oblasti dobrovolnictví. Výzkum je prováděn kvalitativním výzkumem prostřednictvím polostrukturovaného rozhovoru.
Klíčová slova:	Dobrovolnictví, dobrovolník, koordinátor, dobrovolnické centrum, motivace, výběr.
Anotace v angličtině:	The work is focused on the phenomenon of volunteering. The theoretical part deals with the definition of basic concepts of volunteering, description of three selected volunteer centers in Olomouc and activities of the volunteer coordinator. In the empirical part, the opinion of volunteer coordinators on the situation in volunteering is found.

	Research is conducted through qualitative research through a semi-structured interview.
Klíčová slova v angličtině:	Volunteering, volunteer, coordinator, volunteer center, motivation, selection.
Přílohy vázané v práci:	Doslovná transkripce rozhovorů Informační leták programu Asistent do rodiny s dvojčaty a vícerčaty.
Rozsah práce:	38 stran
Jazyk práce:	čeština